

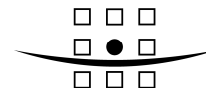
Inventarisatie gebruik biociden zonder toelating

VROM

8 november 2007

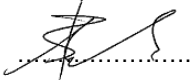
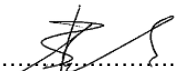
Definitief rapport

9S4280.01

ROYAL HASKONING**HASKONING NEDERLAND B.V.
MILIEU**

Barbarossastraat 35
 Postbus 151
 6500 AD Nijmegen
 +31 (0)24 328 42 84 Telefoon
 +31 (0)24 322 81 70 Fax
 info@nijmegen.royalhaskoning.com E-mail
 www.royalhaskoning.com Internet
 Arnhem 09122561 KvK

Documenttitel Inventarisatie gebruik biociden zonder
toelating
 Verkorte documenttitel Inventarisatie gebruik biociden
 Status Definitief Rapport
 Datum 8 november 2007
 Projectnaam Inventarisatie gebruik biociden zonder
toelating
 Projectnummer 9S4280.01
 Opdrachtgever VROM
 Referentie 9S4280.01/R0004/Nijm

Auteur(s) Ir. F. Balk, Drs. E. Arends, Ir. P. Schoep,
Ing. J. Croes MSc, Ir. T. Slootweg
 Collegiale toets Drs. E. Arends
 Datum/paraaf 8 november 2007
 Vrijgegeven door Drs. E. Arends
 Datum/paraaf 8 november 2007

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING, ACHTERGROND EN DOEL	1
1.1	Inleiding	1
1.2	Achtergrond	1
2	AANPAK	6
2.1	Onderzoeksmodel	6
2.2	Procesbeschrijving	8
3	INFORMATIEBRONNEN	10
3.1	Database met actieve stoffen en biociden	10
3.2	Oriënterend marktonderzoek (vraag en aanbod)	17
3.3	Informatie vanuit bedrijven en branches	18
4	RESULTATEN PER PRODUCTTYPE	22
4.1	Inleiding	22
4.2	PT1 - Biociden voor menselijke hygiëne	24
4.2.1	Conclusies voor dit PT	26
4.3	PT2 – Desinfecterende middelen voor huis- en gezondheidszorg	27
4.3.1	Conclusies voor PT 2	30
4.4	PT3 - Biociden voor veterinaire doeleinden	30
4.4.1	Conclusies voor PT3	32
4.5	PT4 - Ontsmettingsmiddelen voor gebruik in de sector voeding en diervoeders	33
4.6	PT5 - Ontsmettingsmiddelen voor drinkwater	35
4.7	PT6 - Conserveringsmiddelen in conserven	38
4.8	PT7 – Filmconserveringsmiddelen	43
4.9	PT8 – Houtconserveringsmiddelen	44
4.10	PT9 - Conserveringsmiddelen voor vezels, leer, rubber en gepolymeriseerde materialen	46
4.11	PT10 - Conserveringsmiddelen voor metselwerk	51
4.12	PT11 - Conserveringsmiddelen voor vloeistofkoelings- en verwerkingsmechanismen	53
4.13	PT12 – Slijmbestrijdingsmiddelen	55
4.14	PT13 - Conserveringsmiddelen voor metaalbewerkingsvloeistoffen	57
4.15	PT14 t/m 19 en PT 23 - Ongediertebestrijding, lokken en verdrijven	58
4.15.1	PT14 – rodenticiden	58
4.15.2	PT15 – aviciden	59
4.15.3	PT16 – mollusciden (bestrijding van weekdieren)	59
4.15.4	PT17 – pisciciden	60
4.15.5	PT18 – insecticiden, acariciden	61
4.15.6	PT19 – producten voor afwerking en lokken	63
4.15.7	PT23 – bestrijding van andere gewervelde dieren	64
4.16	PT20 - Conserveringsmiddelen voor voedingsmiddelen of diervoeders	64
4.17	PT21 - Aangroeiwerende middelen	65
4.18	PT22 - Vloeistoffen voor balsemen en opzetten	66

5	ALGEMENE CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	68
5.1	Conclusies	68
5.2	Aanbevelingen	71

BIJLAGEN

1. Aantallen aangemelde of geregistreerde stoffen en producten per Product Type
2. Vragen gesteld aan de leden van het Platform Biociden en antwoord van het Platform

1 INLEIDING, ACHTERGROND EN DOEL

1.1 Inleiding

De doelstelling van het Beleidsprogramma Biociden, dat is opgesteld op initiatief van de staatssecretaris van VROM, is om een duidelijk beleidskader neer te zetten voor de periode tot het jaar 2015 waarin de harmoniserende werking van de Europese Biocidenrichtlijn gerealiseerd zal zijn. Het Beleidsprogramma is opgesteld door de ministeries van VROM, SZW, VWS, LNV, EZ, V&W en Justitie. Andere partijen waaronder het bedrijfsleven zijn hierbij betrokken geweest.

De doelen van het Beleidsprogramma Biociden richten zich op (1) toelating, (2) gebruik, (3) preventie, (4) beschikbaarheid van adequate middelen en (5) verbeterde communicatie. Gebleken was namelijk dat:

- Niet alle sectoren op het gebied van biociden goed in beeld zijn.
- Biociden worden gebruikt zonder de noodzakelijke toelating.
- Deze problemen deels samenhangen met de gefaseerde invoering van de Europese Biocidenrichtlijn.
- De communicatie tussen overheden en bedrijfsleven voor verbetering vatbaar is.

In het kader van het Beleidsprogramma wil het Ministerie van VROM/DGM het gebruik van biociden zonder toelating inventariseren. Zij heeft hiertoe Royal Haskoning opdracht gegeven. In deze rapportage zijn de bevindingen van deze inventarisatie weergegeven.

1.2 Achtergrond

Stoffen en middelen

Voor het verkrijgen van informatie over toegelaten stoffen en middelen zijn de aangewezen organisaties het College Toelating Bestrijdingsmiddelen en het European Chemicals Bureau. In het Beleidsprogramma Biociden staat een aantal specifieke aandachtspunten genoemd waarmee in dit onderzoek rekening is gehouden (zie Tabel 1).

Tabel 1 Aandachtspunten per toepassingsgebied

<i>Ontsmettingsmiddelen</i>   • Desinfectantia in consumentenproducten. Als gevolg van onduidelijkheid over de status worden deze middelen doorgaans zonder toelating op de markt gebracht. In huishoudens doet zich het risico op resistentievorming voor. • Desinfectiemiddelen voor privé gebruik, openbare gezondheidszorg en veterinaire doeleinden. Deze middelen bevinden zich op het grensvlak tussen biociden, (dier)geneesmiddelen of medische hulpmiddelen. • Ontsmettingsmiddelen voor drinkwater Voor de bestrijding van Legionella is nog geen middel toegelaten. <i>Conserveringsmiddelen</i>   • In conserven voor het tegengaan van bederf van de inhoud Er is in het verleden onduidelijkheid ontstaan over de status van deze producten met als gevolg dat deze middelen doorgaans zonder toelating op de markt worden gebracht.

- Vloeistofkoelings- en verwerkingssystemen
Gebruik zonder toelating wordt veelal verklaard doordat er verbeterde versies worden gebruikt van middelen die wel een toelating hebben.

Plaagbestrijding

- Om de internationale overdracht van insecten die schadelijk zijn voor houtsofstand tegen te gaan, worden zeecontainers gegast met methylbromide. Deze toepassing is inmiddels omgezet in een gewasbeschermingstoelating.

Andere biociden

Aangroeiwerende verf

1. Er speelt een discussie over koperhoudende verven op Europees niveau.
2. Op scheepswerven voor zeeschepen nemen de scheepseigenaar hun eigen verf mee, die niet altijd is toegelaten in Nederland. Er is behoefte aan een breder pakket.

Betrokkenheid van overheidsinstanties

VROM Inspectie, VWA, Arbeidsinspectie, het CTB en het ECB zijn bij het onderzoek betrokken om duidelijk te krijgen wat er al bekend is, zodat er geen dubbel werk wordt gedaan.

Het Beleidsprogramma Biociden en de Europese Biocidenrichtlijn

In het Beleidsprogramma Biociden geeft het ministerie aan te streven naar een verdere beperking van de risico's van biocidengebruik voor de volksgezondheid, werknemers en milieu in goede balans met economische aspecten en de concurrentiepositie. Een maatschappelijk verantwoord gebruik van biociden houdt onder meer in dat alleen biociden worden gebruikt die zijn toegelaten. Bij de toelating wordt vastgesteld dat de risico's van het gebruik acceptabel zijn. Na afronding van de Europese harmonisatie in 2015 kunnen in heel Europa alleen nog middelen legaal op de markt zijn waarvan het gebruik een acceptabel risico geeft.

De Europese Biocidenrichtlijn wordt gefaseerd ingevoerd. Er is een schema opgesteld waarin de dossiers voor de werkzame stoffen per Product Type (PT) worden ingediend (zie Tabel 2). Na indiening worden de dossiers beoordeeld en volgens planning worden beslissingen over registratie na twee jaar genomen (tot 2012). Daarna krijgen de lidstaten 2 jaar de tijd om hun nationale toelating hiermee in overeenstemming te brengen. Er wordt namelijk op nationaal niveau beslist over de toelating van biocide middelen gebaseerd op de toegelaten werkzame stoffen. Hiermee duurt de overgangsfase tot 2015.

Tabel 2 Tijdschema voor de registratie van biociden

2003	31 januari deadline voor Notificatie ('pre-registration')
2004	Indiening dossiers PT8, PT14 tot 28 maart
2006	Indiening dossiers PT16, PT18, PT19, PT21 tot 30 april
2006	Per 1 september geen toelating meer voor stoffen: 1. die niet zijn de notificeerd of 2. voor Product Types waarvoor geen notificatie bestaat
2007	Indiening dossiers PT1, PT2, PT3, PT4, PT6, PT13 tot 31 juli
2008	Indiening dossiers PT7, PT9, PT10, PT11, PT12, PT15, PT17, PT20, PT22, PT23 tot 31 oktober
2010	Einde overgangperiode nationale wetgeving

In de tussentijd tot 2015 geldt de nationale regelgeving waarin eveneens uitsluitend gebruik van toegelaten biociden is toegestaan. De toelating is geregeld in de Bestrijdingsmiddelenwet 1962 die in oktober 2007 zal worden opgevolgd door de Wet Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden. Andere lidstaten kennen veelal een systeem waarin niet alle producttypen een toelating nodig hebben, of beperkte toelatingseisen. Daardoor bestaat er nu, tot aan 2010⁽¹⁾, een ongelijk speelveld in de Europese markt en is het mogelijk dat stoffen die in andere landen vrij op de markt zijn, in Nederland niet mogen worden gebruikt.

Zo zijn er verschillende redenen waarom in Nederland middelen zonder toelating worden gebruikt:

- Enkele typen vielen voor 1998 niet onder de Bestrijdingsmiddelenwet.
- Soms was het beeld ontstaan dat een toepassing niet onder de Bestrijdingsmiddelenwet viel terwijl dit uiteindelijk wel zo is.
- Geen financiële ruimte of geen tijd om aanvraag in te dienen.
- Er was geen overgangsmaatregel waarbij zonder marktverstoring toelating kon worden aangevraagd.
- De Wet Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden (volgt in oktober 2007 de Bestrijdingsmiddelenwet op) kent een definitie die iets afwijkt van zijn voorganger.
- Niet bereid om vooruitlopend op EU harmonisatie al een dossier in te dienen.

Niet-toegelaten middelen/stoffen en wettelijk kader

Bij een onderzoek naar niet-toegelaten biociden kan een onderscheid worden gemaakt in:

- Niet toegelaten middelen gebaseerd op een wel in de EU genotificeerde (of binnenkort geregistreerde) actieve stof.
- Niet toegelaten middelen gebaseerd op een niet genotificeerde actieve stof (niet in Annex II van Commissie Verordening 2032/2003).

In het eerste geval is er sprake van een overtreding van de nationale wet en kan het middel in een ander EU land mogelijk wel toegelaten zijn. In het tweede geval is gebruik van het middel sinds september 2006 uitgesloten in de gehele EU. Voor de toelating van een middel van de tweede soort moet het spoor gevolgd worden voor de toelating van een 'nieuwe' werkzame stof op EU niveau, waarvoor het gefaseerde schema uit tabel 2 niet van toepassing is. Voor het vaststellen van de status van de toelating en het bepalen van de weg om een toelating te verkrijgen, moet dus niet alleen op het niveau van de biocide middelen worden gekeken maar ook naar het onderliggende niveau van de actieve stoffen in het middel.

⁽¹⁾ Nu verlegd tot 2015

Verboden toepassingen

Bovendien is voor een aantal stoffen de Verbodsrichtlijn (Dir. 76/769/EEG) (PT1 organotinverbindingen, cresootachtige en arseenhoudende middelen) en de Wet Milieugevaarlijke stoffen (houtbehandeling met arseen- of PAK-houdende middelen) van kracht. Onder de Kaderrichtlijn Water worden normen afgeleid voor stoffen niet alleen in Europees verband maar ook op nationaal niveau. Bepaalde stoffen met biocide werking kunnen ook op deze lijsten voorkomen waardoor mogelijk beperkingen in de toepassing relevant zijn. Verder zijn er nog specifieke stoffen verboden via de IMO, via het Montreal Protocol en zijn er afspraken voor emissiereductie in het kader van OSPAR.

Toepassing in het randgebied

Voor een aantal producten ligt de toepassing op het grensgebied van biocide en andere toepassingen, zoals geneesmiddelen en diergeneesmiddelen, cosmetica, gewasbeschermingsmiddelen en levensmiddeladditieven. De besluitvorming op EU niveau over deze zogenaamde Borderline Issues is vastgelegd in een Manual of Decisions.

Inzicht in de status van een actieve stof

Een actieve stof in een biocide kan op verschillende manieren worden geclassificeerd, zoals geïllustreerd in tabel 3 (voorbeeld van een indeling). Dit kan gebeuren door diverse lijsten op stofniveau met elkaar te vergelijken. De bronnen voor deze gegevens (kolom 2 en 3) zijn beschikbaar bij het CTB en bij het European Chemicals Bureau. In eerste instantie is de vergelijking beperkt tot kolom 2 en 3. In het onderhavige onderzoek is met behulp van databases een soortgelijk overzicht gegenereerd als in Tabel 3 weergegeven.

Tabel 3 Status van een werkzame stof in diverse wettelijke kaders (voorbeeld)

Stof identificatie	Toelating in kader van Bestrijdingsmiddelenwet	Genotificeerd in EU (Annex II van Com. Reg. 2032/2003) ⁽²⁾	Verbodsrichtlijn, etc.	Randgebieden	Status
A	+, toepass.1	+, PT x	-	-	OK
B	+, toepass.2	+, PT y	-	+	OK, borderline issue?
C	+, toepass.3	+, PT z	+	-	bestaande beperking
D	+, toepass.4	-	-	-	stop gebruik
E	+, toepass.5	-	-	+	stop gebruik als biocide
F	-	+, PT k	-	-	toepassing te legaliseren tot 2015
G	-	+, PT m	+	-	beperkte legalisering tot 2015
H	-	-	+		geen gebruik mogelijk
I	-	-	-	+	alleen toegestaan gebruik onder andere wetgeving
J	-	+, PT n	-	+	toepassing te legaliseren tot 2015, borderline issue?

⁽²⁾ Niet de notificatie maar de plaatsing van de stof op Annex I van Dir. 98/8 na beoordeling van het ingediende dossier geeft de stof de status van toegelaten stof. De aantallen ingediende dossiers zijn nog niet voor alle stofgroepen bekend (zie tabel 2).

Voor biocide *middelen* hoeft een dergelijke analyse niet te worden gemaakt. Een toegelaten middel is voor bepaalde toepassingen geregistreerd bij het CTB. Ander gebruik is niet toegestaan.

Doel van het onderzoek

Doel van dit onderzoek is inzicht te verkrijgen in het gebruik van biociden zonder toelating binnen de diverse sectoren. Daarbij gaat het erom uit te zoeken bij welke productgroepen dit niet toegelaten gebruik met name speelt, in welke categorie bedrijven en toepassingen en wat de omvang van het gebruik is.

Onderzoeksvragen

Het onderzoek richt zich op het inzichtelijk maken van:

- De namen van biociden die zonder toelating worden toegepast.
- De categorieën (de Product Typen) waarbij deze biociden worden toegepast.
- De wijze waarop ze worden toegepast.
- De omvang van het gebruik.

2 AANPAK

2.1 Onderzoeksmodel

Om antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvragen is een onderzoeksmodel opgesteld. Dit model wordt hieronder beschreven en met een flowchart gevisualiseerd. De onderzoeksaanpak bestaat uit twee sporen, namelijk een stoffenspoor en een branche-/ inspectiespoor. Het stoffenspoor probeert via de behoeftes van consumenten en bedrijven en het aanbod op de markt niet-toegelaten biociden op te sporen. Het branche-/ inspectiespoor heeft hetzelfde doel maar probeert dit te bereiken via de brancheverenigingen en de resultaten van inspecties door bevoegde instanties. Onderstaand worden de sporen toegelicht; de vetgedrukte letters verwijzen naar de flowchart.

Stoffenspoor

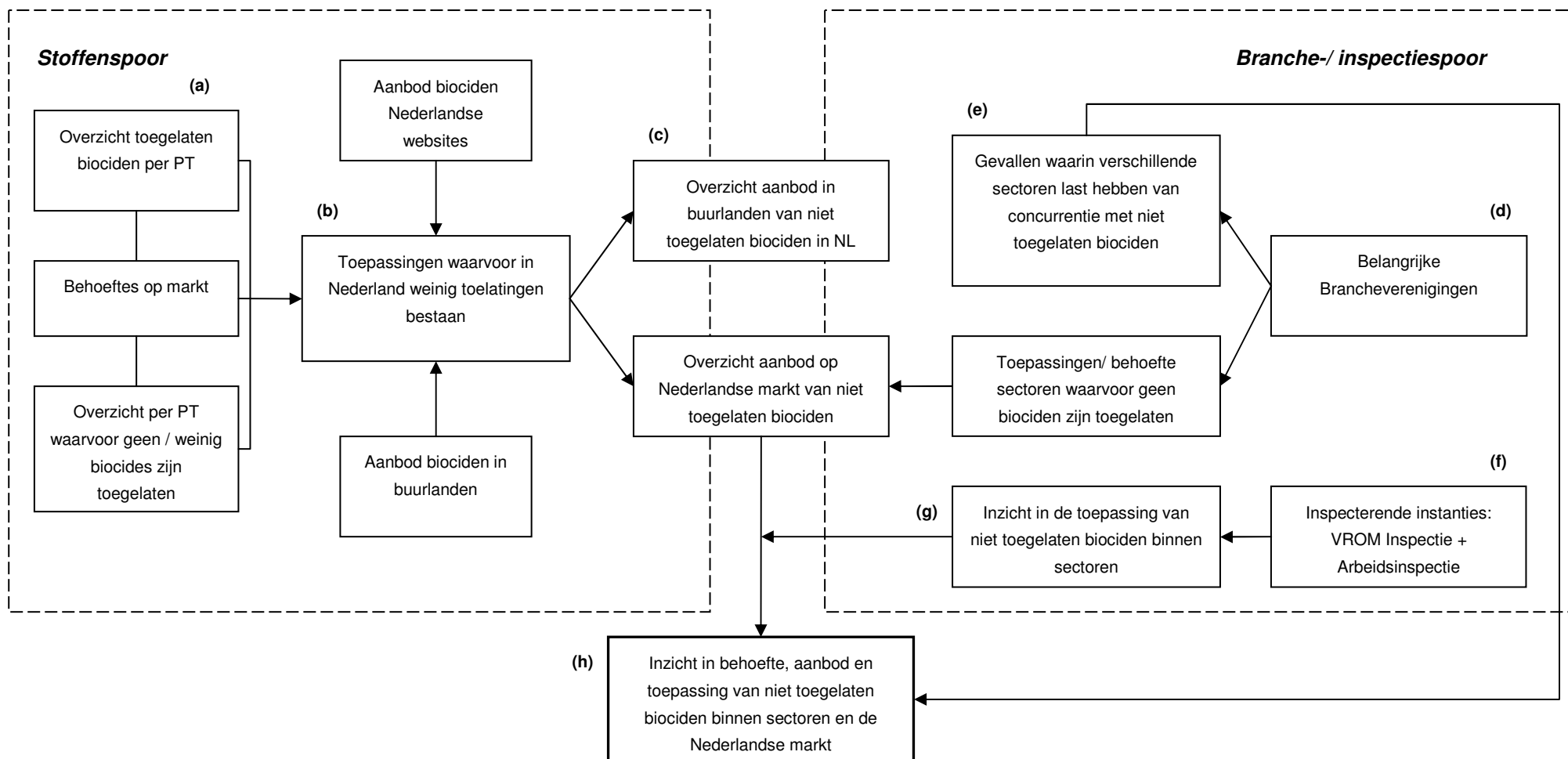
Door **(a)** bestudering van de behoeftes van consumenten aan biociden voor bepaalde toepassingen in combinatie met een overzicht van product typen waarvoor (geen) biociden zijn toegelaten kan men **(b)** inzicht krijgen in de toepassingen waarvoor binnen Nederland weinig tot geen biociden zijn toegelaten. Door vervolgens in kaart te brengen welke biociden op de Nederlandse markt en in de buurlanden (Duitsland, België en Engeland) specifiek voor deze toepassingen worden aangeboden, verkrijgt men inzicht in **(c)** niet-toegelaten (gebruik van) biociden en mogelijke kanalen voor het verkrijgen van niet-toegelaten biociden.

Branche-/ inspectiespoor

Door **(d)** benadering van relevante brancheverenigingen kan (mogelijk) inzicht verkregen worden in **(e)** de niet toegelaten biociden die door concurrenten op de markt worden aangeboden, en de informatie over de relevante sectoren weinig toelatingen bestaan. Door het aanbod op de markt aan biociden voor deze specifieke toepassingen te bestuderen kunnen we ook inzicht krijgen in **(c)** het aanbod van niet toegelaten biociden in Nederland (en buurlanden). Benadering van de inspecterende instanties **(f)** levert direct informatie op over **(g)** de toepassing van niet-toegelaten biociden binnen verschillende sectoren. Met het inzicht uit de voorgaande stappen wordt uiteindelijk een beeld gevormd van **(h)** het aanbod op de Nederlandse markt en de toepassing van niet toegelaten biociden door consumenten en binnen verschillende bedrijfssectoren. Deze aanpak maakt het ook mogelijk om inzicht te krijgen in de toepassing van toegelaten biociden niet-toegelaten toepassingen van toegelaten biociden.

Figuur 1 op de volgende pagina geeft een visuele weergave van dit onderzoeksmodel.

Figuur 1 Visuele weergave onderzoeksmodel

2.2 Procesbeschrijving

Het gevolgde proces voor het uitvoeren van het onderzoek is eveneens in een stoffen- en branchespoor onder te verdelen. Deze sporen liepen parallel en de informatie die in het ene spoor beschikbaar kwam, werd gebruikt in het andere spoor.

Stoffenspoor

Binnen het stoffenspoor is gewerkt aan het opzetten van databases met overzichten van actieve stoffen en producten die in Nederland als biociden zijn toegestaan, actieve stoffen en producten die geproduceerd worden in omliggende landen (voor zover beschikbaar) en met actieve stoffen die genotificeerd zijn in de Europese Unie. Door deze databases te 'kruisen' worden onder andere in Nederland niet-toegelaten stoffen geïdentificeerd die in omliggende landen wel beschikbaar zijn, en mogelijk ook in Nederland worden gebruikt. In hoofdstuk 3 worden de databases uitgebreid beschreven. Voor het verkrijgen van de informatie over de toegelaten stoffen en middelen zijn organisaties zoals het College Toelating Bestrijdingsmiddelen en het European Chemicals Bureau benaderd. Ook zijn instanties in de ons omringende landen benaderd.

Branches- en inspectiespoor

Binnen het spoor van de branches en inspecties zijn inspectierapporten van de VWA en de VROM-inspectie geanalyseerd en is contact opgenomen met een aantal bedrijven en branches. Het Platform Biociden is hierbij het belangrijkste aanspreekpunt. Dit platform verenigt diverse brancheverenigingen die als producenten en/of gebruiker met biociden te maken hebben, en behartigt hun belangen. Via dit platform zijn vragen gesteld aan de leden.

Voor het onderhavige onderzoek is de medewerking van de biocidenproductiesector en de biociden gebruikende bedrijven belangrijk om achter het daadwerkelijke gebruik te komen. Naast het ongelijke speelveld dat tot aan 2010 op de Europese markt bestaat, is er in feite ook sprake van een scheve verhouding op de nationale markt, in die zin, dat de leveranciers van niet-toegelaten middelen geen toelatingskosten hoeven terug te verdienen en daardoor tegen lagere prijzen kunnen concurreren met de wel toegelaten middelen. Dit is uiteraard een doorn in het oog van de biocidesector, zoals verenigd in het Platform Biociden. De mogelijkheid om oneerlijke concurrentie aan de kaak te stellen was dan ook een motief voor de medewerking van het Platform aan dit onderzoek.

Het Platform Biociden neemt het standpunt in dat stoffen die niet in de EU zijn aangemeld nu ook niet meer gebruikt dienen te worden. Indien zij kennis hebben over het gebruik van deze middelen dan zijn zij in principe bereid hierover informatie te geven.

Het Platform is echter terughoudend om informatie te verstrekken over het gebruik van middelen die niet zijn toegelaten in Nederland, maar wel op het programma staan voor evaluatie in het EU programma. Reden hiervoor is dat zij het ongelijke speelveld binnen Europa dat tot 2010 dan wel 2015 bestaat, afwijzen en stellen om diverse redenen niet te kunnen voldoen aan de eisen van het Nederlandse toelatingsbeleid. Deze redenen zijn deels bedrijfseconomisch van aard, in verband met de extra kosten om alleen in Nederland iets toegelaten te krijgen terwijl het middel in de andere EU-landen wel gebruikt mag worden.

Ook geeft men aan dat het vrij plotseling onder het biociden regiem vallen van een aantal middelen die voorheen vrijuit gebruikt mochten worden hen voor de onmogelijkheid stelt om van de ene op de andere dag over een toelating te beschikken.

Internet, winkels, deskundigen

Via het internet is gezocht met zoekvragen gericht op het oplossen van problemen van afnemers in de verschillende Product typen en naar aanbiedingen van leveranciers van biociden. Op deze manier vonden we verwijzingen naar biocide middelen waarvan kon worden beoordeeld of die in Nederland zijn toegelaten.

Door daadwerkelijk in winkels te gaan kijken naar aangeboden middelen werd ook een aantal niet-toegelaten middelen opgespoord.

In gesprekken met deskundigen, relaties en andere bedrijven is eveneens informatie vergaard.

3 INFORMATIEBRONNEN

3.1 Database met actieve stoffen en biociden

Algemeen

Om een overzicht te krijgen van alle actieve stoffen en middelen die in Nederland als biociden zijn toegestaan is met behulp van het programma MS Access een database gecreëerd. In de database zijn de toegelaten middelen opgenomen inclusief de actieve stoffen daarin. Hoewel de toelating in Nederland betrekking heeft op het middel, spreken we hierna noodgedwongen, om te kunnen vergelijken, soms ook over toegelaten *stoffen* in Nederland. Daarnaast zijn de lijsten met actieve stoffen en producten die geproduceerd worden in omliggende landen opgenomen (voor zover beschikbaar) en de lijst met actieve stoffen die genotificeerd zijn in de Europese Unie. Verder zijn enkele lijsten met gevaarlijke stoffen inbegrepen.

Door het gebruik van unieke codes voor de actieve stoffen is het mogelijk om in MS Access vergelijkingen te maken tussen deze lijsten door middel van het bouwen van queries (zoekopdrachten). De unieke code voor de actieve stoffen, de “substID”, is ontleend aan de Royal Haskoning stoffen database EaSI-Pro^[1]. Deze substID geldt per unieke actieve stof en is over de verschillende tabellen gelijk voor eenzelfde stof.

Ook aan de producten is een unieke code toegekend. Deze code is numeriek en wordt gebruikt om een link te leggen tussen de actieve stoffen en de producten waarin deze stoffen gebruikt worden. De code wordt niet gebruikt om een vergelijking te maken tussen landen en lijsten.

Toegelaten biociden in Nederland

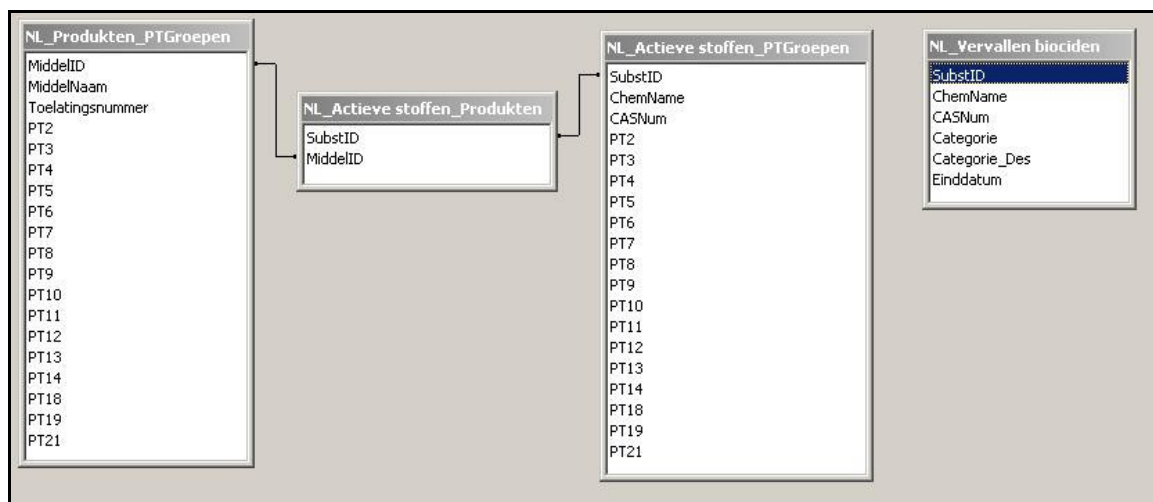
De Nederlandse lijst met toegelaten biociden^[2] is afkomstig van het College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen (CTB). Deze lijst is publiek toegankelijk via de website <http://www.CTB.agro.nl/>. Het CTB heeft Royal Haskoning de volledige lijst opgestuurd als Pdf-bestand waarna deze in de database is verwerkt in de volgende tabellen (zie

Figuur 2):

- NL_Produkten_PTGroepen: In deze tabel zijn alle in Nederland toegestane producten opgenomen. Per product het door het CTB toegekende toelatingsnummer opgenomen en de verschillende product types (PT's) waarvoor een middel is toegestaan. In Nederland zijn 767 producten toegestaan⁽³⁾.
- NL_Actieve stoffen_PTGroepen: In deze tabel zijn alle in Nederland toegestane actieve stoffen weergegeven. Ook voor iedere actieve stof zijn de product types opgenomen, waarvoor de middelen waarin de stof gebruikt wordt, zijn toegestaan. In totaal zijn in Nederland 85 actieve stoffen toegestaan.
- NL_Actieve stoffen_Produkten: Deze tabel verbindt de producten met de bijbehorende actieve stoffen. Alleen de unieke codes voor de producten en actieve stoffen zijn vermeld. Per middel code staan alle actieve stoffen codes weergegeven die in dit middel gebruikt worden.
- NL_Vervallen biociden: Via het CTB is ook de lijst met actieve stoffen die niet meer zijn toegestaan achterhaald. In deze tabel zijn de naam van de stof, de vervaldatum en het vroegere gebruik genoemd. Op deze lijst staan 5 stoffen genoemd.

⁽³⁾ per 31 december 2006

Figuur 2 De relationele database structuur voor de Nederlandse toegelaten en vervallen biocide producten en werkzame stoffen. De lijnen geven aan tussen welke velden in de verschillende tabellen een link wordt gelegd

Actieve stoffen genotificeerd in de Europese Unie

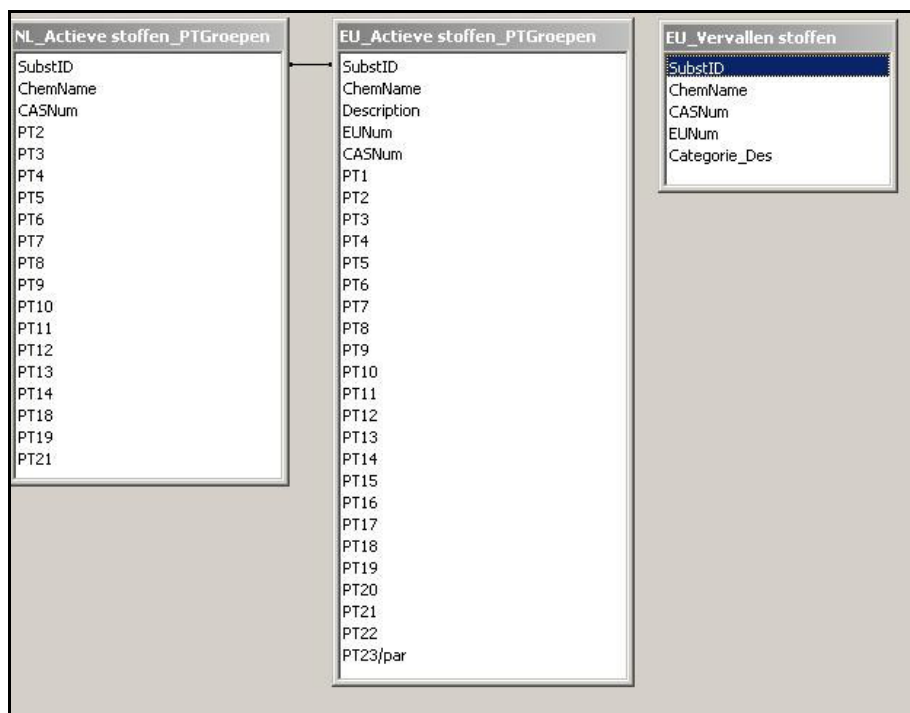
In de Europese Unie is in 1998 de biociden richtlijn 98/8/EC^[3] aangenomen betreffende het op de markt brengen van biociden. Deze richtlijn geeft regels voor de plaatsing en beoordeling van werkzame stoffen op Europees niveau en de plaatsing en beoordeling van biociden op nationaal niveau. Op grond van deze richtlijn was het noodzakelijk om biociden met hun actieve werkende stoffen te notificeren en identificeren. Het resultaat van de notificatie en identificatie is opgenomen als bijlage II van de richtlijn 2032/2003/EC^[4]. Hierin staan de werkzame stoffen en bijbehorende product types genoemd die in het beoordelingsprogramma worden behandeld. In Annex I van richtlijn 2032/2003/EC staan alle bekende actieve stoffen vermeld.

Deze bijlagen zijn in de Access database opgenomen (zie Figuur 3) om inzicht te krijgen in de in Europa bekende werkzame stoffen per product type. In de tabel EU_Actieve stoffen_PTGroepen zijn alle actieve stoffen uit bijlage II opgenomen met de bijbehorende product types. Dit zijn 363 actieve stoffen. In de tabel EU_Vervallen stoffen zijn alle stoffen opgenomen die wel in bijlage I genoemd staan, maar waarvoor geen notificatie is ingediend en die dus niet meegenomen worden in de beoordelingsprocedure van de EU. Hier gaat het om 584 stoffen.

De volgende queries zijn uitgevoerd om een vergelijking te maken met de Nederlandse lijst van toegelaten actieve stoffen:

- Stoffen voorkomend op EU lijst, niet toegestaan (in een middel) in NL: Deze tabel bevat de stoffen die wel zijn aangemeld in Europa en voorkomen op bijlage II van de richtlijn 2032/2003/EC, maar niet in middelen voorkomen die zijn toegestaan in Nederland.
- Stoffen voorkomend op EU en NL lijst, vergelijk PT: Deze tabel bevat de stoffen die zowel op de Nederlandse lijst voorkomen als op bijlage II van de richtlijn 2032/2003/EC. De tabel is gebruikt om te vergelijken voor welke product types een stof (in een middel) is toegestaan in Nederland en voor welke types in richtlijn 2032/2003/EC.

Figuur 3 De relationele database structuur voor de in Europa genotificeerde werkzame stoffen en biociden. De lijnen geven aan tussen welke velden in de verschillende tabellen een link wordt gelegd

Toegelaten biociden in België

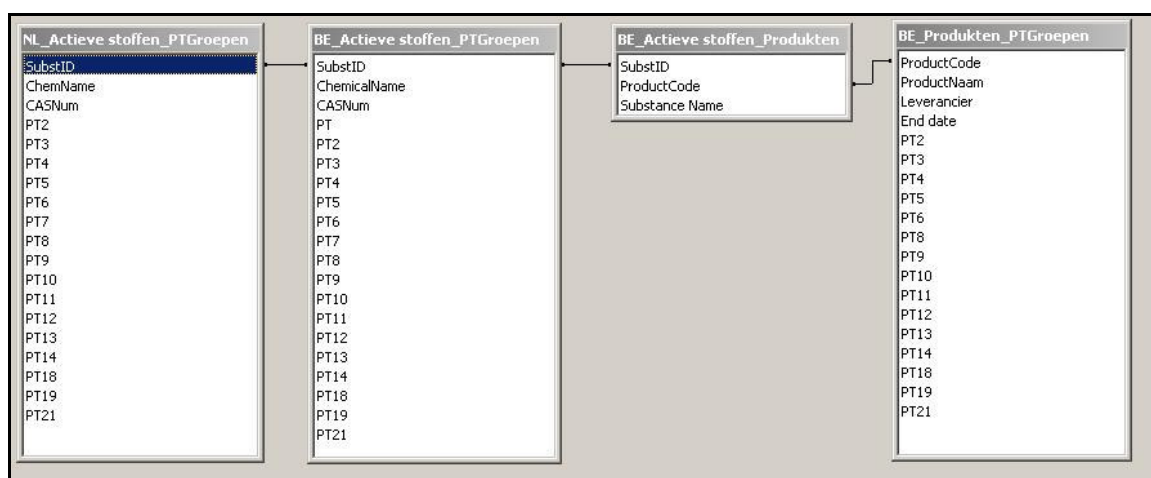
Op Belgisch federaal niveau worden biociden toegelaten en gecontroleerd volgens het koninklijk besluit van 22/05/2003. De verkopers van deze producten moeten geregistreerd worden voor de producten van klasse A, en de gebruikers van deze producten moeten ook erkend worden (voor professionele gebruikers is er een afwijking). Op de website van de Belgische federale overheidsdienst van volksgezondheid, veiligheid van de voedselketen en leefmilieu (<https://portal.health.fgov.be>) is een lijst beschikbaar met alle toegelaten biociden in België inclusief de actieve stoffen en product types^[5]. Deze lijst is opgenomen in de Access database in de volgende tabellen (zie Figuur 4):

- BE_Producten_PTGroepen: In deze tabel zijn alle in België toegestane producten opgenomen. Per product zijn de product code, de vervaldatum, de leverancier en de verschillende product types waarvoor een middel is toegestaan opgenomen. Op deze lijst staan 652 producten genoemd.
- BE_Actieve stoffen_PTGroepen: In deze tabel zijn alle in België toegestane actieve stoffen weergegeven. Ook voor iedere actieve stof zijn de product types opgenomen, waarvoor de producten waarin de stof gebruikt wordt, zijn toegestaan. In totaal gaat het om 161 stoffen.
- BE_Actieve stoffen_Producten: Deze tabel linkt de producten aan de bijbehorende actieve stoffen.

De volgende queries zijn uitgevoerd om een vergelijking te maken met de Nederlandse lijst van toegelaten actieve stoffen:

- Stoffen voorkomend op BE lijst, niet toegestaan in enig middel in NL: Deze tabel bevat de stoffen die wel voorkomen op de biocide lijst van België, maar niet in Nederland zijn toegestaan.
- Stoffen voorkomend op BE en NL lijst, vergelijk PT: Deze tabel bevat de stoffen die zowel op de Nederlandse als de Belgische lijst. De tabel is gebruikt om te vergelijken voor welke product types een stof is toegestaan in een middel in Nederland en voor welke types in België.

Figuur 4 De relationele database structuur voor de Belgische toegelaten biocide producten en werkzame stoffen. De lijnen geven aan tussen welke velden in de verschillende tabellen een link wordt gelegd

Toegelaten biociden in Groot-Brittannië

In Groot-Brittannië is de “Health and Safety Executive” (HSE) verantwoordelijk voor wet- en regelgeving op gebied van gezondheid en veiligheid. De HSE geeft een publicatie uit met daarin de “Non-agricultural pesticides approved under the control of pesticides regulations 1986”. Hierin staan de producten genoemd die geregistreerd staan bij de Biociden & Pesticiden Unit van de HSE. Ook de werkzame stoffen in deze producten staan vermeld^[6].

De biociden zijn onderverdeeld in 13 secties. Er wordt geen gebruik gemaakt van product types zoals in Nederland en België. Om een vergelijking te maken met het gebruik van stoffen voor zekere product types in Nederland zijn door Royal Haskoning per sectie zelf product types toegekend. In Tabel 4 staan de 11 secties vermeld met daarbij de door Royal Haskoning toegekende product types.

Tabel 4 De verschillende secties uit de HSE publicatie met betrekking tot toegestane biociden. Per sectie zijn de door Royal Haskoning toegekende product types weergegeven

No	Sectie	Toegekende PT-nummers (RHK)
3	Antifouling products	21
4	Aquatic algicides	2, 10, 11, 21
5	Biocidal paints	7,10, 21
6	Bird stupefying baits	15
7	Insect repellents	19
8	Insecticides	18
9	Rodenticides	14
10	Surface biocides	7, 21
11	Vertebrate repellents	14,15,17,23
12	Wood preservatives	8
13	Wood treatments	8

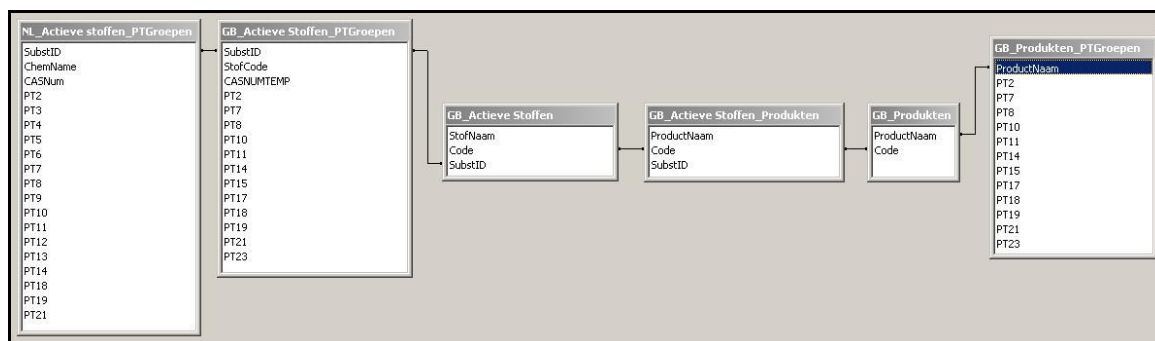
De link tussen de producten en stoffen op de lijst van Groot-Brittannië zit iets complexer in elkaar dan op de Nederlandse en Belgische lijst. In Groot-Brittannië is een code gegeven aan de combinatie van een middel plus werkzame stof. In de database zijn om de link tussen het product en het middel te laten bestaan drie tabellen aanwezig in plaats één, zie Figuur 5 .

- GB_Produkten_PTGroepen: In deze tabel zijn alle in Groot-Brittannië toegestane producten opgenomen. Op deze lijst staan 2328 producten genoemd met de volgens Tabel 4 toegewezen product types.
- GB_Actieve stoffen_PTGroepen: In deze tabel zijn alle in Groot-Brittannië toegestane actieve stoffen weergegeven. Ook voor iedere actieve stof zijn de toegewezen product types opgenomen, waarvoor de producten waarin de stof gebruikt wordt, zijn toegestaan. In totaal gaat het om 120 stoffen.
- GB_Produkten: In deze tabel staan alle producten genoemd met de bijbehorende code die gegeven is in de HSE-publicatie.
- GB_Actieve Stoffen: In deze tabel staan alle stoffen genoemd met de bijbehorende code die gegeven is in de HSE-publicatie.
- GB_Actieve Stoffen_Produkten: Deze tabel linkt via de code uit de HSE publicatie de producten aan de bijbehorende actieve stoffen.

De volgende queries zijn uitgevoerd om een vergelijking te maken met de Nederlandse lijst van toegelaten actieve stoffen:

- Stoffen voorkomend op GB lijst, niet toegestaan in NL: Deze tabel bevat de stoffen die wel voorkomen op de biocide lijst van Groot-Brittannië, maar niet in middelen voorkomen die zijn toegelaten in Nederland.
- Stoffen voorkomend op GB en NL lijst, vergelijk PT: Deze tabel bevat de stoffen die zowel op de Nederlandse als de Britse lijst voorkomen. De tabel is gebruikt om te vergelijken voor welke product types een stof is toegestaan in Nederland en voor welke types in Groot-Brittannië.

Figuur 5 De relationele database structuur voor de Britse toegelaten biocide producten en werkzame stoffen. De lijnen geven aan tussen welke velden in de verschillende tabellen een link wordt gelegd

Toegelaten biociden in Duitsland

Tot de Europese biociden richtlijn 98/8/EG van kracht is gegaan, was er in Duitsland geen specifieke wet- en regelgeving met betrekking tot biociden. Aansluitend op de Europese notificatie van biociden is op 24 mei 2005 een Duitse besluit van kracht gegaan met betrekking tot de notificatie van biocide producten op de Duitse markt^[7]. Deze biocide producten zijn inzichtelijk in een database op de webpagina van het Bundesanstalt für Arbeitsschutz und Arbeitsmedizin (BAuA) (via <http://www.baua.de> of direct https://195.138.41.34/baua_biozid/offen/suchmaske.php). In deze database is het mogelijk om zowel op biocide product als werkzame stof te zoeken. In totaal zijn in deze database 15196 producten aanwezig en 291 unieke stoffen.

Na contact opgenomen te hebben met het BAuA bleek het niet mogelijk te zijn om een overzicht te krijgen van alle biocide producten en werkzame stoffen op de Duitse markt. Om deze reden kon de Duitse lijst niet worden opgenomen in de Access database en is geen vergelijking gemaakt met de Nederlandse lijst met biociden.

Toegelaten biociden in Frankrijk

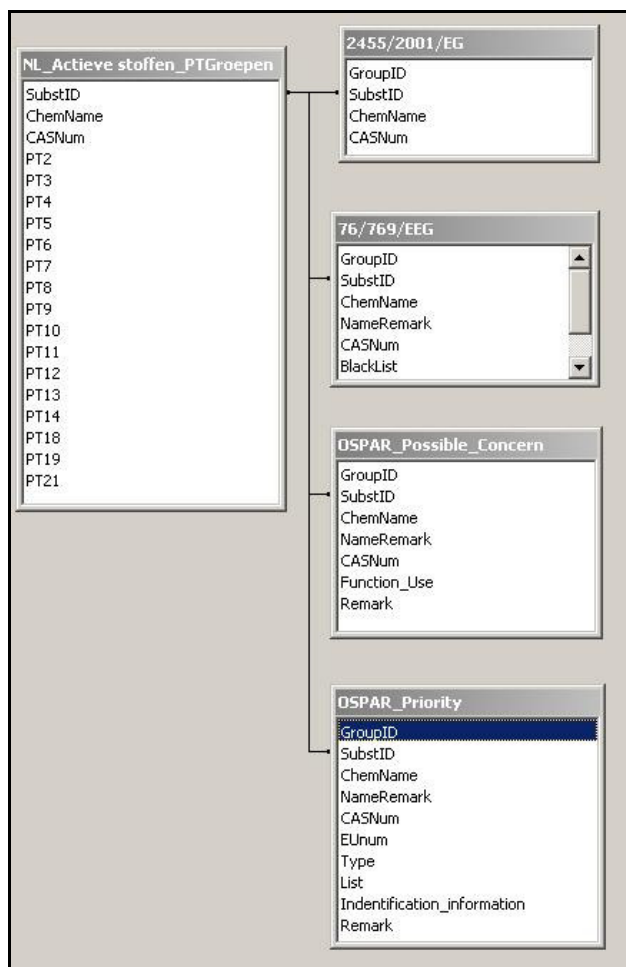
Ook in Frankrijk vielen tot het tot stand komen van de Europese biociden richtlijn 98/8/EG de biocide producten niet onder specifieke wet- en regelgeving. Royal Haskoning heeft gepoogd om via het Ministère de l'Ecologie et du Développement durable (ministerie van ecologie en duurzame ontwikkeling) een lijst te achterhalen met de biociden in Frankrijk. Uit dit contact bleek dat alle biocide producten die op de Franse markt in omloop zijn voor 1 juli 2008 moeten worden aangemeld. Op dit moment is echter nog geen lijst beschikbaar met biociden en/of werkzame stoffen^[8].

Wet- en regelgeving met betrekking tot stoffen

In de Access database zijn enkele stoffenlijsten opgenomen die betrekking hebben op gevaarlijke stoffen. Deze lijsten zijn overgenomen uit de EaSI-Pro^[1] database. Via de unieke stofcode "SubstID" kan bekeken worden of actieve stoffen ook op deze lijsten voorkomen. Het gaat om de volgende lijsten:

- Richtlijn 76/769/EG inzake de beperking van het op de markt brengen en van het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen en preparaten^[8].
- Beschikking Nr. 2455/2001/EG tot vaststelling van de lijst van prioritaire stoffen op het gebied van het waterbeleid en tot wijziging van Richtlijn 2000/60/EG^[9].
- De OSPAR lijst met prioritaire chemicaliën^[10].
- De OSPAR lijst met stoffen met een mogelijk gevaar^[11].

Figuur 6 De relationele database structuur voor de verschillende stoffenlijsten waarmee de Nederlandse toegelaten actieve stoffen zijn vergeleken

Weergave resultaten database search

De gehele database is opgezet volgens de structuur zoals weergegeven in Figuur 6. In hoofdstuk 4 zijn de resultaten van de zoekactie in de database per PT weergegeven in een tabel. In paragraaf 4.1 wordt de opzet van deze tabel gepresenteerd.

Referenties paragraaf 3.1

- [1] EaSI-Pro. Royal Haskoning Stoffen database
- [2] Register Biociden. College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen (CTB)-Wageningen (2006)
- [3] Richtlijn 98/8/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 1998 betreffende het op de markt brengen van biociden. Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen L 123/1. 24.4.98
- [4] Verordening (EG) Nr. 2032/2003 van de Commissie van 4 november 2003 inzake de tweede fase van het in artikel 16, lid 2, van Richtlijn 98/8/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende het op de markt brengen van biociden. Publicatieblad van de Europese Unie L 307/1. 24.11.2003

- [5] Lijst van toegelaten biociden. Lijst van 15/01/2007 geldig tot 15/03/2007.
<https://portal.health.fgov.be>
- [6] Non-agricultural pesticides approved under the control of pesticides regulations 1986. Part B. Registered Products Health and Safety Executive (HSE).
<http://www.hse.gov.uk/pesticides/bluebook/partb.htm>
- [7] Verordnung über die Meldung von Biozid-Producten nach dem Chemikaliengesetz (Biozid-Meldeverordnung – ChemBiozidMeldeV) Vom 24. Mai 2005. BAuA. Bundesgesetzblatt Jahrgang 2005 Teil I Nr. 29, ausgegeben zu Bonn am 27. Mai 2005. Contactadres: chemg@baua.bund.de (Naira Burjanadze)
- [8] Contactpersoon: Ludovic CHATELIN [Ludovic.CHATELIN@ecologie.gouv.fr]
Webpagina: <http://www.ecologie.gouv.fr/-Produits-biocides-.html>
- [9] Richtlijn 76/769/EEG inzake de beperking van het op de markt brengen en van het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen en preparaten. Publikatieblad nr L 262 van 27.09.1976 blz. 0201 – 0203
- [10] The OSPAR List of Chemicals of Priority Action. OSPAR Strategy with regard to Hazardous Substances, OSPAR Commission 2004
- [11] The OSPAR List of Substances of Possible Concern. OSPAR Strategy with regard to Hazardous Substances, OSPAR Commission 2004

3.2 Oriënterend marktonderzoek (vraag en aanbod)

Internet

Op de internationale markt worden (via internet) veel stoffen aangeboden. Het is aannemelijk dat Nederlandse ondernemers gebruik zullen maken van dit aanbod in hun bedrijfsvoering, zeker indien in Nederland het aanbod gering is en de behoefte aan stoffen en/of middelen groot. Dus het internationale aanbod aan biociden speelt ook een rol voor wat betreft de toepassing van illegale biociden in Nederland.

Door middel van internet searches is een grote hoeveelheid informatie verzameld. Diverse internetwinkels bieden biociden aan die deels niet toegelaten zijn. Ook is informatie ingewonnen over de toepassing binnen diverse toepassingsgebieden van biociden en discussies die hieromtrent gevoerd worden. De resultaten van de internet zoektocht zijn opgenomen in hoofdstuk 4 en aldaar uitgewerkt per product type.

Consumentenmarkt

Om een globaal inzicht te krijgen in de biociden die worden aangeboden op de consumentenmarkt werden tuinentra, doe-het-zelf zaken, drogisterijen en dierenwinkels bezocht. Hierbij is in kaart gebracht welke biociden worden aangeboden voor welke toepassing, de werkzame stoffen en indien aanwezig, het toelatingsnummer van het CTB.

De tuincentra hadden vooral biociden die toegepast kunnen worden tegen algengroei in zwembaden/ vijvers, mos, groenaanslag, slakken, luizen, mieren, schimmels, muizen, veenmollen, spint, pissebedden en katten en honden (lokstof/ afweermiddel). Daarnaast was er ook een assortiment van 100% biologische middelen. Opvallend is dat deze laatste stoffen geen toelatingsnummer hebben. Volgens Richtlijn 98/8/EEG kunnen dergelijke stoffen aangemerkt worden als biociden met een gering risico voor mens en milieu en vallen zij daarmee binnen de scope van de richtlijn. De werkzame stoffen kunnen conform de 98/8/EEG opgenomen worden in Bijlage 1A (biociden met een gering risico) van deze richtlijn en deze bevat op moment geen enkele stof. Dit impliceert dat deze biologische middelen zonder een toelatingsnummer de toelatingsprocedure ofwel niet hebben doorlopen of dat deze nog in behandeling zijn. Dit onderwerp vergt nader onderzoek.

Opvallend zijn ook de biociden die verkocht worden tegen slakken (weekdieren) terwijl er binnen Nederland geen enkele stof als molluscicide (PT16) is toegelaten. Wel zijn er 13 stoffen gemeld bij de EG voor beoordeling (Bron: Biociden Beleidsprogramma, Bijlage 1). Het gevonden slakkenmiddel had wel een CTB-toelatingsnummer waaruit blijkt dat dit middel wel toegelaten is als gewasbeschermingsmiddel. Dit is een duidelijk voorbeeld van de tegenstrijdigheden binnen het nationale bestrijdingsmiddelenbeleid.

Bij de doe-het-zelf zaken zijn ook een aantal biociden aangetroffen. Het betreft voornamelijk biociden die toegepast kunnen worden tegen groenaanslag en dergelijke op tuinmeubels, voor het reinigen van hardhout en voor het verwijderen van metselwerkslag. Verder zijn ook veel producten aangetroffen met een biocidewerking die ook verkrijgbaar zijn bij tuincentra.

Bij de drogist worden producten voor menselijke hygiëne aangeboden. Het gaat om mondwater, antibacteriële en multi-handreinigers, mottenpapier, muizen-lokdozen, anti-muggen sprays en -crèmes en antiroos-shampoos. Hierbij dient vermeld te worden dat de grens tussen een biocide voor menselijke hygiëne en een medicijn soms onduidelijk is. Een criterium dat hierbij wordt gehanteerd is de al dan niet inwendige toepassing van het betreffende middel. Bij inwendige toepassing (inname) wordt het middel beschouwd als medicijn, bij uitwendige toepassing als cosmetica of biocide. Hetzelfde geldt ook voor diergeneesmiddelen.

Bij de dierenspecialzaak werd gezocht naar producten met een uitwendige toepassing. De hier aangetroffen producten waren voornamelijk middelen tegen vlooien en teken.

3.3 Informatie vanuit bedrijven en branches

Bedrijven

Rechtstreeks geraadpleegde bedrijven waren over het algemeen niet bereid informatie te verschaffen of gaven slechts zeer summier enige mededelingen.

Branches

Voor het verkrijgen van informatie uit de branches is contact gelegd met het Biociden Platform. In overleg met vertegenwoordigers van dit Platform is door Royal Haskoning een brief opgesteld die door het Platform aan de leden is verstuurd. De brief is opgenomen in Bijlage 2 bij dit rapport. Achtergrond van de vragen in de brief vormen de volgende overwegingen van het Platform Biociden om in beperkte mate mee te werken aan het onderhavige onderzoek.

Het Platform Biocide stelt zich op het standpunt dat het op dit moment belangrijker is of een stof *Europees* is aangemeld (genotificeerd) bij het European Chemicals Bureau (ECB) voor mogelijke toelating, dan of er een Nederlandse toelating voor is. Immers, zo is de overweging, na een overgangperiode zal de Europese regelgeving leidend worden. Vanuit dit perspectief wil men dan ook geen inzage geven in gebruikte stoffen en middelen die in Nederland niet zijn toegelaten. Wel wil men meewerken aan het bevragen van de leden van het Platform naar kennis omtrent stoffen die als biocide gebruikt worden en die niet aangemeld zijn bij de ECB.

Bij het aanmelden van een stof ter beoordeling bij het European Chemicals Bureau dient ook een dossier overlegd te worden. Het opstellen van een dergelijk dossier brengt veel kosten met zich mee. Bedrijven die een stof op de markt brengen zonder bij te dragen in de kosten om een dergelijk dossier op te stellen, liften mee op de inspanningen van andere bedrijven. Dergelijke 'free riders' gebruiken bijvoorbeeld ook op oneigenlijke wijze de toelatingsnummers die in Nederland zijn verstrekt aan de specifieke leveranciers die hebben bijgedragen aan het opstellen van dossiers voor het verkrijgen van de Nederlandse toelating. Om deze free riders in kaart te brengen, is de leden van het Platform gevraagd om dergelijke bedrijven aan te melden.

De wetgeving op het gebied van bestrijdingsmiddelen inclusief biociden heeft een geschiedenis van decennia. Voor een aantal specifieke toepassingsgebieden is al langere tijd een duidelijke regelgeving van kracht voor het toelaten van middelen. Voor deze toepassingsgebieden zijn door bedrijven en branches grote inspanningen geleverd om actieve stoffen en middelen goed te onderzoeken en heeft het CTB stoffen/middelen toegelaten. Voor andere toepassingsgebieden was er tot voor kort veel onduidelijkheid en dus zijn er daarvoor weinig middelen toegelaten. Volgens het Platform bleken die gebieden pas recent en vrij plotseling onder de biocideregulering te vallen⁽⁴⁾. Vele middelen mogen daarmee van de ene op de andere dag wettelijk niet meer gebruikt worden omdat een toelating ontbreekt. Het Platform wil meewerken aan het identificeren van de toepassingsgebieden die van oudsher juist wel en juist niet goed geregeld zijn.

In aansluiting hierop wilde men vanuit het Platform ook meewerken bij het in kaart brengen van de problemen die zich voordoen bij de historisch niet goed geregelde toepassingsgebieden, waarbij het in het kader van dit onderzoek vooral interessant is welke specifieke middelen nu niet meer gebruikt mogen worden terwijl het gebruik jarenlang met – volgens het Biocidenplatform – impliciete toestemming plaats kon vinden. Deze middelen worden immers waarschijnlijk nog steeds gebruikt.

Ook is de vraag uitgezet binnen het Platform om, indien bekend, aan te geven voor welke actieve stoffen en hun beoogde toepassingen/producttypes, die aangemeld zijn voor de toelatingsbeoordeling op EU-niveau (notificatie), er middelen op de Nederlandse markt zijn die geen CTB-toelating hebben. Daarbij werd gevraagd zo mogelijk onderscheid te maken in middelen die vanwege historische onduidelijkheid geen toelating hebben en in middelen waarvoor om minder nobele redenen geen toelating bestaat (profiteurs/ 'cowboy-gedrag').

Het antwoord van het Platform Biociden op de brief waarin bovengenoemde zaken aan de leden van het Platform Biociden zijn voorgelegd, is helaas weinig specifiek. Een kopie van deze brief is opgenomen in bijlage 2.

⁽⁴⁾ Namelijk per 1 mei 2003, de ingangsdatum van de Vaststellingsregeling soorten biociden.

Kortweg komen de antwoorden neer op het volgende:

1. De leden van het Platform Biociden zijn van mening dat actieve stoffen die niet genotificeerd zijn bij de EU niet gebruikt mogen dienen te worden, 'kleinere' uitzonderingen daargelaten.
2. 'Free riders' dienen uitgebannen te worden, waarbij men vooral naar het CTB verwijst als de instantie die weet wie voor welke actieve stoffen aan dossiers heeft bijgedragen of een 'Letter of Access' heeft. Daarmee heeft het CTB de sleutel in handen om 'free riders' te herkennen .
3. De derde vraag betrof het geven van een indruk per PT over het gebruik van niet toegelaten biociden in Nederland vanuit de context van biocidentoepassingen die van oudsher al goed wettelijk geregeld waren en toepassingsgebieden waar pas later een regeling voor van kracht werd. Samenvattend werd het volgende beeld geschetst, zie Tabel 5.

Tabel 5 Gebruik van niet-toegelaten middelen en toelichting per PT volgens Platform Biociden

PT	Gebruik van middelen zonder toelating	Toelichting
1.	Soms middelen gebruikt zonder toelating	Algemeen: registratie goed geregeld Regeling Huid- en handendesinfectie tot nu toe anders dan in EU
2.	Soms middelen gebruikt zonder toelating	Algemeen: registratie goed geregeld Sommige middelen op markt zonder toelating vanwege historische onduidelijkheid
3.	Soms middelen gebruikt zonder toelating	Algemeen: Registratie goed geregeld Regeling Uierdesinfectie tot nu toe anders dan in EU
4.	Soms middelen gebruikt zonder toelating	Registratie goed geregeld
5.		
6.	Weinig middelen met een toelating gebruikt	Hiervoor bestond vroeger geen toelating / middelen werden gedoogd
7.	Weinig middelen met een toelating gebruikt; producten met expliciete fungicide-claim: weinig middelen zonder toelating, in producten zonder deze claim wel gebruik van niet-toegelaten middelen	Hiervoor bestond vroeger geen toelating / middelen werden gedoogd
8.	Nauwelijks middelen zonder toelating gebruikt; producten met expliciete fungicide-claim: weinig middelen zonder toelating, in producten zonder deze claim wel gebruik van niet-toegelaten stoffen en middelen	Registratie goed geregeld Binnenkort Europees geregeld
9.	Weinig middelen met een toelating gebruikt	Hiervoor bestond vroeger geen toelating / middelen werden gedoogd
10.	Producten met expliciete fungicide-claim: weinig middelen zonder toelating; in producten zonder deze claim wel gebruik van niet-toegelaten middelen	
11.	Weinig middelen zonder toelating gebruikt voor recirculerend koelwater; veel middelen zonder toelating in de automotieve, meubelindustrie, fotoprocessing en golfkartonindustrie	

PT	Gebruik van middelen zonder toelating	Toelichting
12.	Weinig middelen zonder toelating gebruikt voor proceswater in de papier- en kartonindustrie en slijmmiddelen in de papierindustrie; veel middelen zonder toelating in de automotive, meubelindustrie, fotoprocessing, drukinktindustrie en golfkartonindustrie	
13.	Weinig middelen met een toelating gebruikt	Hiervoor bestond vroeger geen toelating / middelen werden gedoogd
14.	Nauwelijks middelen zonder toelating gebruikt	Registratie goed geregeld Binnenkort Europees geregeld
15.		
16.		
17.		
18.	Nauwelijks middelen zonder toelating gebruikt	
19.		
20.		
21.	Nauwelijks middelen zonder toelating gebruikt	
22.		
23.		

De brief van het Platform Biociden refereert aan een historische afspraak dat er bij maximaal 0,5% actieve stof in een middel zonder biocide claim geen sprake is van een biocide.

- De vierde vraag betrof actieve stoffen die wel aangemeld zijn bij de EU, maar niet in Nederland zijn toegelaten. Binnen het platform zijn door enkele leden lijstjes met stoffen geproduceerd, andere leden wilden dit om uiteenlopende redenen niet. Men wil inzicht verschaffen op het moment dat er duidelijkheid bestaat over een voor de sector acceptabele vervolgpcedure van de toelating van deze EU-genotificeerde stoffen in Nederland.

Het lijkt er dus op dat in een dialoog tussen VROM, CTB en Platform Biocide meer informatie over niet toegelaten middelen beschikbaar zal komen, mits er afspraken gemaakt kunnen worden die voor alle partijen acceptabel zijn over het gebruik van EU-genotificeerde stoffen in Nederland hangende de Europese toelatingsprocedure.

4 RESULTATEN PER PRODUCTTYPE

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt per PT besproken welke resultaten zijn geboekt met het raadplegen van de verschillende informatiebronnen. Het gaat daarbij om de resultaten van de zoekactie in de databases, de uitkomsten van de internetverkenningen naar gebruik en aanbod van middelen en stoffen, de verkenning van het aanbod in de detailhandel en het resultaat van het direct benaderen van relevante bedrijven en branches.

Bij de internet verkenningen en de inventarisatie in de detailhandel is gelet op zaken zoals:

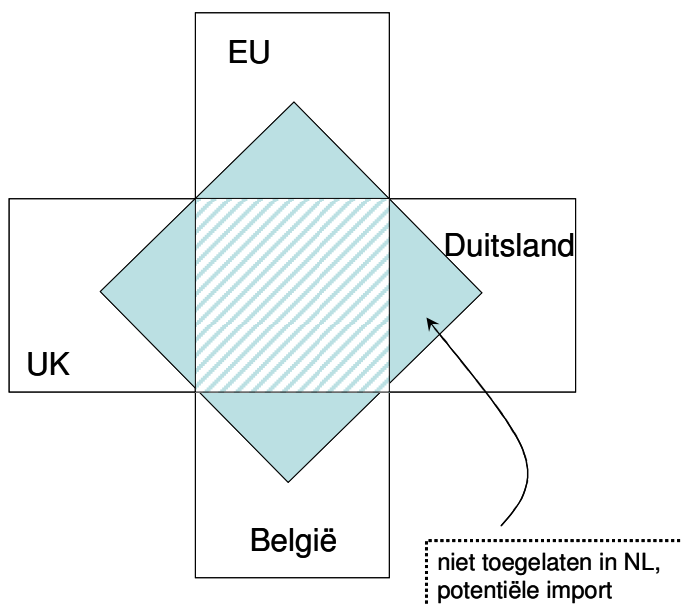
- Aanbod zonder toelatingsnummer.
- Aanbod met toelating voor andere toepassing (*gewasbescherming, geneesmiddel, etc*).
- Aanbod zonder duidelijke omschrijving van de toepassing op de verpakking.
- Aanbod met alleen een suggestie van werkzaamheid zonder directe biocideclaim.

Indien onduidelijkheid bestond over de status van een stof is te rade gegaan in de Manual of Decisions for the Implementation of Directive 98/8/EC. Aangezien Nederland haar biocidenbeleid moet harmoniseren met de Europese wet- en regelgeving vormt deze Manual of Decisions - hoewel geen wettelijke status - een belangrijke handleiding voor de uitvoering en handhaving van de Bestrijdingsmiddelenwet 1962.

De zoekactie in de databases leveren per PT de volgende resultaten:

- a. Inzicht in de aantallen toegelaten actieve stoffen in middelen in Nederland.
(*Doel: opsporing opsporing van Product Types waarvoor in Nederland weinig/geen middelen op de markt zijn*).
- b. Vergelijking Nederlandse toelatingen met notificatie van de actieve stof bij het ECB.
(*Product types waarvoor de werkzame stoffen wel in de EU zijn genotificeerd/ geregistreerd maar niet in Nederland. Doel: opsporing van actieve stoffen/ middelen waarvoor in de EU een markt lijkt te zijn maar die in Nederland niet beschikbaar zijn*).
- c. Vergelijking van Nederlandse productenpallet met dat in buurlanden (België en de UK. Vanuit Duitsland en Frankrijk zijn geen stoffenlijsten beschikbaar gesteld.
(*Doel: Opsporing van actieve stoffen/middelen waarvoor in de behoefte zou kunnen worden voorzien vanuit andere buurlanden/ lidstaten*).

Figuur 7 verduidelijkt de bovengenoemde punten.

Figuur 7 Visualisatie van de onderzoeksvragen

De resultaten van de zoekactie in de databases worden weergegeven in een tabel per PT conform onderstaand format, zie Tabel 6.

Tabel 6 Weergave resultaten database search

PT X	Toegelaten actieve stoffen	Toegelaten middelen	Act. stoffen aangemeld in EU, maar niet in NL	PT actieve stof verschilt met NL
Nederland	Aantal toegelaten actieve stoffen in Nederland voor PT X	Aantal toegelaten middelen in Nederland voor PT X	- n.v.t.	- n.v.t.
EU	Aantal genotificeerde stoffen in de EU	- (n.v.t. in de EU worden geen <i>middelen</i> toegelaten of genotificeerd)	Aantal actieve stoffen dat genotificeerd is in de EU voor PT X EN niet toegelaten is in Nederland voor PT X ⁽⁵⁾	Aantal actieve stoffen dat genotificeerd is in de EU voor PT X EN niet toegelaten is in Nederland voor PT X EN wel toegelaten is in Nederland voor één of meer andere PT's
Land (B of UK)	Aantal toegelaten actieve stoffen in land B of UK voor PT X	Aantal toegelaten middelen in land B of UK voor PT X	Aantal actieve stoffen dat toegelaten is in B of UK EN niet toegelaten is in Nederland voor PT X	Aantal actieve stoffen dat toegelaten is in B of UK voor PT X EN niet toegelaten is in Nederland voor PT X EN wel toegelaten is in Nederland voor één of meer andere PT's

⁽⁵⁾ Voor sommige PTs is de som van deze kolom en het aantal toegelaten stoffen in Nederland groter dan het aantal dat in de EU is aangemeld, m.a.w. er staan kennelijk nog stoffen op de Nederlandse lijst die niet in de EU zijn aangemeld.

4.2 PT1 - Biociden voor menselijke hygiëne

Tabel 7 Resultaten database search voor PT01 (voor toelichting zie Tabel 6)

PT 01	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	0		0	0
Aantal toegelaten middelen	0		0	0
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		88		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	88			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			0	0
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		17		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			0	0

Cosmetica

In de Biociden Richtlijn wordt onder artikel 1 lid 2(p) aangegeven dat cosmetica zijn uitgezonderd. Ingrediënten van cosmetica vallen onder de Cosmetica Richtlijn (76/768/EEG). De Cosmetica Richtlijn schrijft een veiligheidsbeoordeling voor producten voor. Stoffen opgenomen in bijlage III van deze richtlijn mogen voorkomen in cosmetische producten. Deze bijlage is te vinden onder http://ec.europa.eu/enterprise/cosmetics/html/consolidated_dir.htm. Voor een overzicht van ingrediënten van cosmetica (INCI lijst) wordt verwezen naar onderstaande hyperlink: http://ec.europa.eu/enterprise/cosmetics/html/cosm_inci_list.htm. De Manual of Decisions, waarin de raakvlakken tussen biociden en cosmetische producten worden beschouwd, geeft aan dat biocide claims beperkt zijn toegestaan zolang het de beschrijving betreft van een secundaire biocide claim, zoals in anti-roos bij shampoo of anti-microbieel bij deodorant. De claim 'desinfectie' of 'desinfecterende werking' is echter niet toegestaan voor cosmetische producten.

De nieuwe Wet Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden sluit aan op de Biociden Richtlijn (waarin naar de Cosmetica Richtlijn wordt gerefereerd), maar het is niet duidelijk of ook onder de Nederlandse wet het gebruik van biociden in cosmetica op dezelfde manier wordt beoordeeld als in de EU. Dit is een punt dat verduidelijking behoeft.

Tijdens de biociden-inventarisatie werden bij een filiaal van een drogisterijketen verscheidene producten aangetroffen die een biocide-werking claimen (mondwater, desinfecterende handgel, anti-roosshampoo).

De website van de Stichting Voedselallergie (2) vermeldt een aantal actieve stoffen met een biocide werking die aanwezig zijn in bepaalde cosmetische producten. Het betreft de stoffen vermeld in Tabel 8. Deze cosmetische producten bevinden zich op het grensvlak van biociden en geneesmiddelen of cosmetica. Indien de actieve stof wordt toegepast vanwege de geneeskrachtige of cosmetische werking is er geen sprake van een biocide. Het gaat om de claim van het product en de totale productpresentatie.

In het kader van deze rapportage is onderzocht of de hieronder genoemde actieve stoffen in een toegelaten biocide of in de Cosmetics Richtlijn voorkomen. Er is dus niet nagegaan of deze stoffen toegelaten zijn als geneesmiddel.

Tabel 8 Actieve stoffen / middelen zonder biocide-toelatingsnummer in middelen op het grensvlak tussen biociden en geneesmiddelen of cosmetica (Bron: website Stichting Voedselallergie)

Stof / middel	Claim	Status
Benzoylperoxide*	Antimicrobieel middel	Toegelaten volgens Cosmetics Richtlijn
Benzylicilline kalium	-	Niet toegelaten
Butylhydroxyanisole	Antioxidant / antibacterieel	Niet toegelaten
Cetrimide	Antisepticum	Niet toegelaten
Chlooramine (tosylchloramide (Na-zout))	Antisepticum	Niet toegelaten
Chloorhexidine*	Antimicrobieel middel	Toegelaten volgens Cosmetics Richtlijn
Cocamidopropyl pg-dimoniumchloridefosfaat	Antimicrobieel middel	Niet toegelaten
Ethanol	Ontsmettingsmiddel	Niet toegelaten
Farnesol*	Antimicrobieel middel	Toegelaten volgens Cosmetics Richtlijn
Fenoxyethanol*	schimmeldodend / antimicrobieel	Toegelaten volgens Cosmetics Richtlijn
Jodium	Ontsmettingsmiddel	Niet toegelaten
Merbromine	Antisepticum	Niet toegelaten
Miconazole nitraat	Schimmeldodende werking	Niet toegelaten

Het is onbekend of de producten waar deze stoffen in zitten mogelijk geregistreerd zijn als geneesmiddel. Alleen benzoylperoxide, chloorhexidine, farnesol en fenoxyethanol komen voor op Bijlage III van de Cosmetics Richtlijn van de EU (aangegeven met * in bovenstaande tabel).

Reiniging

Een onderzoek van de VWA (3) binnen diverse branches bracht aan het licht dat niet toegelaten desinfectiemiddelen in een groot aantal bedrijven worden gebruikt (Tabel 9).

Tabel 9 Overzicht van studies verricht naar illegaal gebruik van desinfectiemiddelen in diverse branches. Bron: VWA (3)

Jaar	Branche	Steekproefomvang	% bedrijven dat illegale middelen gebruikt
2000	Kapsalons	38	61
2000	Voetverzorging	85	45
2000	Schoonheidsinstituten	64	39
2001	Mondhygiënist	38	74
2004	Zonnestudio's	89	43

De VWA onderkent het feit dat er problemen zijn met deze desinfectiemiddelen, die in wezen onder de Biocidenrichtlijn vallen. In een onderzoek naar desinfectiemiddelen bij groothandelaren die leveren aan beoefenaars in de gezondheidszorg en lichaamsverzorgende beroepen, komt zij tot de volgende conclusies, die voor zowel PT1 als PT2 gelden (2):

- Fabrikanten brengen desinfectiemiddelen onder de Wet op de medische hulpmiddelen c.q. de Europese richtlijn 93/42/EEG op de markt, die als multi-purpose desinfectiemiddelen moeten worden bestempeld en dus moeten voldoen aan andere wetgeving, n.l. de Bestrijdingsmiddelenwet.
- Notified Bodies geven mogelijk ten onrechte erkenningen af op grond van richtlijn 93/42/EEG, namelijk voor producten die niet eenduidig voldoen aan de definitie van een hulpstuk voor een medisch hulpmiddel, en die daarom onder de Bestrijdingsmiddelenwet vallen.
- 60 van de 78 onderzochte desinfectiemiddelen met CE-markering (77%) voldoen niet aan de Wet op de medische hulpmiddelen, omdat de middelen naast de desinfectie van medische hulpmiddelen ook bestemd zijn voor de algemene desinfectie van oppervlakken, dan wel voor desinfectie van de huid van patiënten bestemd zijn, en niet specifiek aan een medisch hulpmiddel gebonden zijn. Op grond hiervan zijn 59 producten aan te merken als biocide en 1 product als geneesmiddel. Deze producten voldoen niet aan de bepalingen van de Bestrijdingsmiddelenwet, dan wel de Wet op de Geneesmiddelenvoorziening.
- De etikettering van desinfectiemiddelen met CE-markering is in veel gevallen onvoldoende.
- Een aantal desinfectiemiddelen met CE-markering bevat een werkzame stof die instabiel is, hetgeen leidt tot verlies aan werkzaamheid. Vanuit het oogpunt van volksgezondheid moeten deze middelen als ongewenst worden beschouwd.
- 7 desinfectiemiddelen zonder CE-markering voldoen niet aan de bepalingen van de Bestrijdingsmiddelenwet.”

Daarnaast zijn er desinfectiemiddelen die meegeleverd worden bij medische apparatuur (medische hulpmiddelen) met als enig doel het ontsmetten van de betreffende apparatuur. Vaak worden deze middelen echter ook toegepast als algemeen ontsmettingsmiddel en is er sprake van illegale toepassing.

Een opmerkelijke trend is het verwerken van zilver in kleding. Zilver heeft een antimicrobiële werking en gaat geurvorming tegen. Fabrikanten als Noble Biomaterials bieden textiel met zilver erin verwerkt aan (1). Aanvankelijk was deze toepassing enkel beschikbaar voor militairen en topsporters, maar inmiddels is het ook beschikbaar op de consumentenmarkt. Mogelijk is dit materiaal ook al in Nederland verkrijgbaar of zal dit in de toekomst mogelijk zijn. Omdat het middel een biocide werking claimt, valt het onder de werking van de Richtlijn.

4.2.1 Conclusies voor dit PT

Algemene conclusie voor deze Productgroep is dat er in Nederland geen middelen zijn toegelaten voor PT1. In België zijn er en UK zijn er geen stoffen voor deze toepassing geregistreerd. Dit is in sterk contrast met het grote aantal actieve stoffen dat bij de EU is aangemeld voor PT1. Blijkbaar voorziet men een grote behoefte aan hygiënische producten met een biocide werking.

Er zijn in Nederland veel producten verkrijgbaar voor de menselijke hygiëne die biociden bevatten, maar niet voorzien zijn van een toelatingsnummer. Deze producten bevinden zich in het randgebied tussen biociden, cosmetica en middelen met een medische toepassing. In het verleden werden deze middelen niet beschouwd als biocide. Er zijn onduidelijkheden over de relatie tussen de Nederlandse Wet Gewasbescherming en Biociden en de Europese Cosmetica Richtlijn. Biocide claims zijn bij cosmetica alleen toegestaan als een secundaire claim op een cosmetische toepassing. Een claim over desinfectie is niet toegestaan zonder toelating. Het gebruik van niet toegelaten desinfectiemiddelen is groot.

Referenties

1. http://noblebiomaterials.com/page_xstatic.asp?itemid=52http://noblebiomaterials.com/page_xstatic.asp?itemid=52; bezocht 22-03-2007
2. <http://www.voedselallergie.nl/allergenen-in-cosmetica>
3. VWA, 2000-2006. Resultaten handhavingssacties

4.3 PT2 – Desinfecterende middelen voor huis- en gezondheidszorg

Tabel 10 Resultaten database search voor PT02 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 02	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	17		30	5
Aantal toegelaten middelen	276		147	6
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		164		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	148			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			14	5
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		21		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			0	0

Ziekenhuizen

De inspectie voor de gezondheidszorg (IGZ) heeft een onderzoek verricht naar het gebruik van desinfectiemiddelen in Nederlandse ziekenhuizen (1). Zij concludeert dat:

“in 39 ziekenhuizen één of meer desinfectiemiddelen als algemeen (multipurpose) desinfectiemiddel worden gebruikt, die niet zijn toegelaten door het College voor Toelating Bestrijdingsmiddelen (CTB). Het betreft middelen die voorzien zijn van een CE-markering, maar wel een algemene toepassing claimen of een toepassing die verder gaat dan wettelijke koppeling aan één specifiek medisch hulpmiddel of een specifieke groep medische hulpmiddelen claimen. De volgende CE-gemarkeerde desinfectiemiddelen met een algemene(re) claim gaf men in de enquêtes aan of trof de IGZ aan tijdens bezoeken: Anios, Surfianos, Lysetol, Clinisteril, Terralin, Neoform D spray en een aantal Neodisher® producten. Deze desinfectiemiddelen moeten, gelet op de claim, een N-nummer hebben, waaruit blijkt dat deze zijn toegelaten door het CTB.”

“In de ziekenhuizen gebruikt men CE-gemarkeerde desinfectiemiddelen in overeenstemming met de claim van de fabrikant; men gaat eraan voorbij dat ze niet op de juiste wijze op de markt zijn gebracht.

Voor ethanol 70-80% is geen wettelijke toelating. Waarschijnlijk is de toelating nooit aangevraagd omdat ethanol op grond van onderzoek/literatuur een zeer effectief desinfectiemiddel is, dat al vele jaren in gebruik is in de gezondheidszorg en via de ziekenhuisapotheek wordt verstrekt. Ethanol 70-80% gebruikt men in alle ziekenhuizen. Formeel zijn alle ziekenhuizen daarmee in overtreding. Echter, een verbod op het gebruik van ethanol 70-80% zou het infectiepreventiebeleid en daarmee de veiligheid voor de patiënten en medewerkers in gevaar brengen.”

“Chloorpreparaten gebruikt men bij bepaalde indicaties in een concentratie van 1000 ppm in plaats van de lagere concentratie volgens voorschrift van het product. De hoge concentratie is nodig om virussen te inactiveren. Dat is niet alleen beschreven in de richtlijn van de Werkgroep Infectie Preventie (WIP), maar ook de World Health Organization (WHO) en het Centre of Disease Control and Prevention (CDC) noemen deze concentratie. Er zijn geen chloorpreparaten toegelaten om in deze concentratie te gebruiken voor inactivering van virussen. Strikte handhaving zal ook in dit geval de veiligheid voor de patiënten (en personeel) nadelig beïnvloeden.”

De status van de in het IGZ-rapport genoemde producten is weergegeven in Tabel 11. Voor deze producten is alleen nagegaan of zij een toelating als biocide hebben en niet of ze als geneesmiddel zijn toegelaten.

Tabel 11 Status desinfectiemiddelen aangetroffen in ziekenhuizen door het IGZ.

Product	Werkzame stof	Toepassing	Status
Anios	Niet gevonden	Desinfectiemiddel	Niet toegelaten
Surfanios	Niet gevonden	Desinfectiemiddel	Niet toegelaten
Lysetol	o.a. glutaraldehyde, formaldehyde en didecyldimethyl-ammoniumchloride	Desinfectiemiddel	Niet toegelaten
Clinisteril	Niet gevonden	Desinfectiemiddel	Niet toegelaten
Terralin	Aromatische alcoholen, quaternaire ammoniumverbindingen, amfotere glycinederivaten en niet-ionische tensiden	Desinfectiemiddel	Niet toegelaten
Neoform D spray	Op alcoholbasis	Desinfectiemiddel	Niet toegelaten
Neodisher	Neodisher is merknaam, het is niet bekend welke Neodisher producten zijn aangetroffen	Desinfectiemiddel	Niet toegelaten

Een studie van het RIVM (6) brengt de gebruikte hoeveelheden desinfectiemiddelen in Nederlandse ziekenhuizen in kaart (zie tabel 12). Hierbij dient te worden opgemerkt dat deze cijfers slechts 10% van de Nederlandse beddencapaciteit beslaan en dus geëxtrapoleerd dienen te worden om een indruk van het totaal te verkrijgen. Daarnaast vallen alle middelen, op de alcoholen na, onder de “overige middelen”, waarvan het jaarlijkse gebruik, volgens de schatting van het RIVM, 72.000 kg bedraagt. Voor het merendeel van deze “overige middelen” is dus geen jaarlijks verbruik bepaald.

Tabel 12 **Overzicht van desinfectiemiddelen gebruikt in Nederlandse ziekenhuizen. (Bron: RIVM, 1998)**

Middel	Verbruik (kg/jaar)
Alcoholen	10.170
Jodiumtinctuur	3.910
Cidex	3.118
Lyothol	1.640
Chloorhexidine/cetrimide	1.627
Sekusept	705
Sekusept poeder	570

Algemene desinfectiemiddelen

Het overzicht van de Voedsel- en Waren Autoriteit (VWA) van studies verricht naar illegaal gebruik van desinfectiemiddelen in diverse branches onder PT 2 en 4 geeft aan dat in *keukens* van zorginstellingen geen illegaal gebruik wordt aangetroffen (zie tabel 13). Inzage in brongegevens werd echter niet verschaft.

Tabel 13 **Overzicht van studies verricht naar illegaal gebruik van desinfectiemiddelen in diverse branches. Bron: VWA (2)**

Jaar	Branche	Steekproefomvang	% bedrijven dat illegale middelen gebruikt
2002	Keukens zorginstellingen	7	0

Bacteriële middelen

Een nieuwe ontwikkeling vormen de bacteriële reinigers (4). Deze middelen bevatten levensvatbare bacteriesporen die bij gebruik ontkiemen en vuil en verontreinigingen af gaan breken. Deze middelen worden o.a. gebruikt voor: stankpreventie, chemische toiletten, tapijtreiniging, urinoirs, vetputten, leidingen en pijpen, moeilijk reinigbare plekken (zoals naden, kieren, voegen), in septic tanks en als gootsteenontstopper. Voor sommige middelen wordt bovendien geclaimd dat ze een biocide werking hebben. De Manual of Decisions geeft aan dat deze producten onder de PT02-groep van de biocidenwetgeving vallen. Dit staat haaks op onderzoek door de VWA (4) dat heeft aangetoond dat reinigers op grond van levensvatbare bacteriesporen niet geschikt zijn voor desinfectie en pas wanneer een producent een middel voor desinfectie wil registreren, moet een toelatingsprocedure worden doorlopen (5). Deze feiten lijken elkaar dus tegen te spreken. De in Nederland aangeboden bacteriële reiniger die via een zoekactie op internet is aangetroffen, Tevan Bio Extra, is niet voorzien van een toelatingsnummer.

Een middel ter bestrijding van onaangename geur in schoenen wordt aangeboden onder de naam ‘Sneaker balls’ door Secutex. Als werkzame stof wordt genoemd de TX-3™ formule. De claim is dat vieze luchtjes worden *geblokkeerd*, maar de merknaam is te algemeen om na te kunnen gaan of hier sprake is van een biocide.

Resultaat inventarisatie

De producten voor algenbestrijding (zwembaden, groene aanslag) die tijdens de biociden-inventarisatie in winkels werden aangetroffen waren allemaal voorzien van een geldig toelatingsnummer.

4.3.1 Conclusies voor PT 2

Algemene conclusie voor deze PT-groep is dat er een grote behoefte is aan algemene desinfecterende middelen, vooral in de medische sector en bij andere verzorgende beroepen. Er is een grote discrepantie tussen het grote aantal stoffen dat in de EU is aangemeld en het relatief kleine aantal stoffen dat in Nederland is toegelaten. In België is het aanbod aan actieve stoffen tweemaal zo groot als in Nederland, maar de keus in aantal middelen is in Nederland weer veel groter.

Een gebrek aan kennis en complexe wetgeving worden aangedragen als argumenten waarom er regelmatig illegale biociden worden aangetroffen. Voor deze PT-groep valt er dus veel te winnen. De Nederlandse Vereniging voor Ziekenhuizen heeft actie ondernomen naar de overheid toe om een doorzichtiger beleid te creëren.

Referenties

1. IGZ, 2007. Neem (inwerk)tijd voor het desinfectiebeleid
2. VWA, 2000-2006. Resultaten handavingsacties
3. VWA, 2006. A survey on the legal status of the CE-mark on disinfectants: biocide or medical device?
4. VWA, 2004. Bacteriële reinigers: reinigers op basis van micro-organismen met eventuele toevoegingen
5. <http://www.nvz.nl/internet/pages/template.php?rID=213>
6. RIVM, 1998. Een blik in de wereld van de industriële reinigers

4.4 PT3 - Biociden voor veterinaire doeleinden

Tabel 14 Resultaten database search voor PT03 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 03	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	13		14	0
Aantal toegelaten middelen	102		16	0
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		104		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	93			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			6	0
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		12		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			0	0

Binnen PT03 gaat het voornamelijk om stoffen die toegepast worden om voor veterinaire hygiënedoeleinden ruimten te ontsmetten waarin dieren ondergebracht, gehouden of vervoerd worden. Binnen Nederland zijn er ruim 100 toegelaten middelen binnen deze PT groep. Hiertoe behoren ook middelen om ectoparasieten uit de stallen te verdrijven. Binnen deze PT is het soms onduidelijk of een bepaalde stof/middel als een biocide of veterinair geneesmiddel aangemerkt moet worden. Stoffen die extern worden toegepast op dieren om ectoparasieten te doden, worden in het algemeen beschouwd en geregistreerd als veterinaire geneesmiddelen en vallen buiten de scope van de Biocidenrichtlijn 98/8/EC. Stoffen die op dieren worden toegepast als desinfectiemiddel (zoals tepeldips) vallen wel binnen de scope van 98/8/EG omdat hierbij de claim ontbreekt van een medicinale werking. Immers, de tepeldips desinfecteren alleen en reguleren niet een algemene of een specifieke ziekteverwekker. Om duidelijkheid te scheppen over de grensgevallen tussen een veterinair medicijn en biocide dient men dus in acht te nemen wat de claim op het product of de bewezen medicinale werking is (1).

Overigens toonde een onderzoek van de VWA (2) uit 2002 aan dat in alle vier bezochte dierenartspraktijken diergeneesmiddelen als algemeen desinfectiemiddel werden toegepast.

De tepeldips die op de Nederlandse markt aangeboden worden, werken meestal op basis van een stof die de tepels afsluit voor bacteriën en/of virussen en een desinfecterend middel. Lanoline en/of monopropyleenglycol kunnen worden toegepast voor de afsluitende werking en jodium/jood/jodofoor kan worden toegepast voor de desinfecterende werking. Binnen PT03 is jodium/jood/jodofoor niet toegelaten als biocide. Een veel gebruikte tepeldip binnen Nederland is Delvodip. Verder worden ook sprays aangeboden zoals de Biopharsol-3 (Tabel 15).

Tabel 15 Status van in Nederland tepeldips als tepeldip aangeboden stoffen / middelen

Stof / middel	Toepassing	Status
Delvodip	Desinfectie/ tepeldip	Toegelaten als diergeneesmiddel
Biopharsol-3	Desinfectie/ tepeldip	Niet toegelaten
Jodium/ jood/ jodofoor	Desinfectie	Toegelaten als werkzame stof in een aantal diergeneesmiddelen

Wat betreft stoffen die worden toegepast voor desinfectie van ruimten waarin dieren worden gehouden en/of getransporteerd: via

<http://www.dow.com/biocides/app/biosecur.htm> worden de stoffen glutaaraldehyde, alkyl-dimethyl en alkyl-dimethyl-benzyl-ammonium-chloride specifiek aangeboden om ruimten waarin dieren worden ondergebracht te desinfecteren. Binnen Nederland zijn deze stoffen toegelaten binnen PT03. Verder worden de stoffen chlorophen, chloorcresol, p-chloor-m-cresol, benzalkonium chloride ook specifiek voor deze doeleinden aangeboden via

http://www.protectedbybayer.com/mpp/en/global/applications/desinfection_home_care_products/desinfection/disinfectants/veterinary/.

De Nederlandse status van de hierboven benoemde stoffen binnen PT03 die verkrijgbaar zijn op de (inter)nationale markt wordt weergegeven in Tabel 16.

Tabel 16 Status van stoffen / middelen aangeboden voor desinfectie van ruimtes waarin dieren verblijven of getransporteerd worden

Stof / middel	Toepassing	Status
glutaaraldehyde,	Desinfectie	Toegelaten binnen PT03
alkyldimethyl	Desinfectie	Toegelaten binnen PT03
alkyl-dimethyl-benzyl-ammonium-chloride	Desinfectie	Toegelaten binnen PT03
chloorcresol,	Desinfectie	Niet toegelaten
benzalkonium chloride	Desinfectie	Toegelaten als diergeneesmiddel in Depocort Lotion
p-chloor-m-cresol,	Desinfectie	Niet toegelaten
chlorophen,	Desinfectie	Niet toegelaten

4.4.1 Conclusies voor PT3

Er is een groot verschil tussen het aantal stoffen dat in Nederland is toegelaten en dat in de EU is genotificeerd. Er bestaat een verschil met het pallet aan actieve stoffen dat in België is toegelaten, dus mogelijk is er ook import vanuit België. Op basis van deze gegevens is een beperkt gebruik van niet-toegelaten middelen in Nederland te verwachten.

Het is de vraag of gebruik als algemeen desinfectiemiddel van middelen die als diergeneesmiddel zijn toegelaten, schadelijk is. Men zou in dit verband aan een inductie van resistente stammen kunnen denken.

Wat betreft de tepeldips en –sprays die op basis van jood/jodium/jodofoor werken, kan opgemerkt worden dat deze niet toegelaten zijn en dus illegaal worden aangeboden op de Nederlandse markt.

Referenties

1. VWA, 2002. Resultaten handhavingsacties
2. Manual of Decisions for the Implementation of Directive 98/8/EC, p.14-15

4.5 PT4 - Ontsmettingsmiddelen voor gebruik in de sector voeding en diervoeders

Tabel 17 Resultaten database search voor PT04 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 04	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	17		26	0
Aantal toegelaten middelen	313		145	0
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		105		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	92			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			12	0
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		10		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			0	0

Een opmerkelijk kenmerk voor de toegelaten middelen in deze groep is dat vele daarvan ook voor andere toepassingen zijn toegelaten, met name voor PT02, PT03, PT08, PT10, PT11 en PT12. Dit kan betekenen dat gebruikers uit onwetendheid mogelijk producten toegelaten voor deze andere toepassingen, ook voor ontsmetting in de (dier)voedingsector gebruiken en daarmee mogelijk illegaal handelen.

Een onderzoek van de VWA (tabel 18) naar het gebruik van illegale desinfectiemiddelen bracht aan het licht dat bijna een derde van de onderzochte bedrijven illegale middelen gebruikt. Restanten van desinfectiemiddelen, al dan niet illegaal, worden door de VWA ook regelmatig in voeding aangetroffen (2,3). Dit maakt het voor deze sector dus des te belangrijker om het gebruik van illegale middelen te stoppen. Inzage in de details van het onderzoek kon helaas niet door de VWA worden verstrekt.

Tabel 18 Studies verricht naar illegaal gebruik van desinfectiemiddelen. Bron: VWA (2)

Jaar	Branche	Steekproefomvang	% bedrijven dat illegale middelen gebruikt
2002	Slagers, bakkers, ijsbereiders, horeca	838	32

Een onderzoek van het RIVM (4) naar het gebruik van reinigingsmiddelen en desinfectiemiddelen (14.000 ton werkzame stof per jaar) in de zuivelsector is samengevat in onderstaande tabel.

Tabel 19 Gebruik reinigingsmiddelen en desinfectiemiddelen in de Nederlandse zuivelindustrie (34 van 90 bedrijven (4))

Middel	Verbruik (ton/jaar)	Status
Natronloog	9000	Niet toegelaten
Salpeterzuur	2700	Niet toegelaten
Zoutzuur	191	Niet toegelaten
Chloorbleekloogoplossing (15%)	112	Toegelaten voor PT04
Waterstofperoxide	138	Toegelaten voor PT04
Formaline*	500	Toegelaten voor PT04
Gehalogeneerde verbindingen*	3187	Stofnamen niet beschikbaar
Quaternaire ammoniumverbindingen*	1062	Toegelaten voor PT04

Middelen met een * zijn desinfectiemiddelen

Conclusies voor dit PT

Het aantal van 313 toegelaten middelen lijkt op het eerste gezicht voldoende om aan de behoefte aan ontsmettingsmiddelen te voorzien. De vraag is dan ook of het geconstateerde gebruik van niet toegelaten middelen voortkomt uit onwetendheid of uit behoefte aan andere actieve stoffen dan de 17 die momenteel toegestaan zijn. Volgens de VWA is het gebruik van illegale middelen te wijten aan het "private label" / freerider fenomeen: fabrikanten brengen al dan niet moedwillig hun product op de markt onder het toelatingsnummer van een ander product met dezelfde actieve stof / samenstelling en ontlopen zo de kosten voor een afgeleide toelating. Gezien het grote aantal producten gebaseerd op slechts 17 actieve stoffen lijkt dit een redelijke verklaring. Daarnaast moet geconcludeerd worden dat het voor dit Product Type lastig is concrete informatie (welke illegale middelen worden gebruikt?) boven tafel te krijgen.

Referenties:

1. VWA, 2002-2006. Resultaten handhavingsacties
2. VWA, 2005. Residuen van desinfectantia in ijs, geslagen room en vlees
3. VWA, 2002. Onderzoek naar quaternaire verbindingen in ijs en geslagen room
4. RIVM, 1998. Een blik in de wereld van de industriële reinigingsmiddelen

4.6 PT5 - Ontsmettingsmiddelen voor drinkwater

Tabel 20 Resultaten database search voor PT05 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 05	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	1		5	0
Aantal toegelaten middelen	2		6	0
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		52		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	51			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			4	0
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		14		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			2	0

Binnen het kader van dit onderzoek wordt voornamelijk aandacht geschonken aan de bestrijding van Legionella in drinkwater. Dit vormt namelijk een belangrijk aandachtspunt in het Beleidsprogramma Biociden van VROM. Legionella komt niet alleen voor in drinkwaterleidingen voor maar ook in bijvoorbeeld bubbelbaden. Bestrijding van micro-organismen anders dan in drinkwater valt binnen dit onderzoek onder PT02.

Een zoekactie op internet naar leveranciers op de Nederlandse markt van biociden die toegepast kunnen worden voor de bestrijding van Legionella leverde een aantal stoffen/ processen op. Hieronder wordt een selectie weergegeven van de stoffen/ processen die aangeboden worden op de Nederlandse markt ter bestrijding van Legionella in drinkwater:

- Koper-zilver ionisatie (1).
- Natriumhypochloriet (2).
- Bestrijding door het in-situ genereren van hydroxyl radicalen → TA-Aqua+ Technologie (3).
- Bestrijding door het in-situ genereren van natriumhypochloriet door anodische oxidatie (4).
- Chloordioxide (5).
- Bestrijding door in-situ genereren van ozon, waterstofperoxide en onderchlorigzuur via elektrolyse → Ecaflow systeem (6).
- Waterstofperoxide (Herlisil), calciumhypochloriet + 1-bromo-3-chloro-5,5-dimethylhydantoin (Sanuril), natriumdichloorisocyanuraat, combinatie van chloor en zilver ionen (Micropur) (7).

Fysische bestrijding m.b.v. membraan filtratie, UV lichtstraling en thermische desinfectie
 De technieken membraanfiltratie, desinfectie met UV-lichtstralen en thermische desinfectie zijn binnen het kader van dit onderzoek niet relevant, omdat er in feite geen sprake is van het op de markt brengen van een stof of preparaat met een biocide werking conform de richtlijn 98/8/EG en de huidige Bestrijdingsmiddelenwet 1962.

Chemische bestrijding door toevoeging van chemicaliën

Chemische reiniging ter bestrijding van Legionella vindt vooral plaats door middel van chemicaliën met een hoog oxidatievermogen zoals chloor, chloordioxide, natriumhypochloriet, waterstofperoxide, oplossing van hydroxyl-radicalen.

Biociden tegen Legionella in drinkwater kunnen primair ingedeeld worden onder PT05 (ontsmetting van drinkwater). Hieronder wordt per gevonden stof een overzicht gegeven van de toepassingen waarvoor de aangetroffen stoffen toegelaten zijn door het CTB.

Tabel 21 Stoffen die gebruikt worden voor bestrijding van Legionella in drinkwater (grijs betekent wel toegelaten binnen betreffende PT groep)

<i>Werkzame stof:</i>	<i>Toegelaten voor toepassing binnen productsoort:</i>							
	PT02	PT03	PT04	PT05	PT08	PT10	PT11	PT12
Natriumhypochloriet (als actief chloor)								
Chloor (CL ₂) en Chloordioxide (CLO ₂)	<i>Niet toegelaten</i>							
Hydroxyl radicalen								
Waterstofperoxide (H ₂ O ₂)								
Calciumhypochloriet								
1-bromo-3-chloro-5,5-dimethylhydantoin								
(Natrium)dichloorisocyanuraat								
Zilver(ionen)	<i>Niet toegelaten</i>							

Opvallend is dat van de in kaart gebrachte stoffen natriumhypochloriet de enige stof is die toegelaten is om drinkwater te ontsmetten (Bron: Register van toegelaten biociden van het CTB geldend tot en met 31-12-2006).

In situ generen van biociden (elektrochemische bestrijding)

Naast het toevoegen van chemische stoffen is het ook mogelijk om in situ bepaalde stoffen met een biocide werking te genereren. Binnen de toegepaste technieken worden de werkzame stoffen meestal in-situ gegenereerd met behulp van anodische oxidatie (c.q. elektrolyse). Denk hierbij bijvoorbeeld aan het genereren van ozon, waterstofperoxide, radicale hydroxyl groepen of koper en zilver ionen. Volgens de Manual of Decisions voor de implementatie van 98/8/EG vallen systemen die ozon genereren niet onder de scope van de 98/8/EEG. Reden hiervoor is dat in feite geen biocides en/of voorbodes daarvan op de markt geplaatst worden.

Technieken zoals koper-zilver ionisatie vallen wel onder de scope van de 98/8/EG en ook onder de Bestrijdingsmiddelenwet 1962. Reden hiervoor is dat zilver en koper gezien worden als de bron waar uit de biocide gegenereerd zal worden via elektrolyse. Wanneer koper en/of zilver op de markt worden geplaatst, eventueel in combinatie met een installatie, ter bestrijding van Legionella/organismen wordt dus niet conform 98/8/EG gehandeld. Voor de toepassing van koperzilverionisatie zal het bevoegde gezag tijdelijk niet handhavend optreden indien aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan. Een van deze voorwaarden is dat bij het CTB een toelating worden aangevraagd.

Deze maatregel geldt totdat het CTB een oordeel velt over de toelaatbaarheid van deze techniek. De gebruikers dienen daarnaast een risicoanalyse uit te voeren waarin ook wordt onderbouwd dat het thermisch reinigen of het aanwenden tot andere fysieke beheersmaatregelen redelijkerwijs onmogelijk is, of dat dit onvoldoende effect zal hebben. Daarnaast gelden ook een aantal specifieke gebruiksvoorschriften voor de gebruikers (8).

Omdat dit onderzoek als doel heeft om niet toegelaten biociden in kaart te brengen, is het noodzakelijk om te achterhalen welke technieken/processen die aangeboden worden op de Nederlandse markt tegen Legionella wel of niet gedoogd worden door de Nederlandse overheid. Deze vraag werd gesteld aan het ministerie van VROM. Hieruit is gebleken dat koper-zilver ionisatie de enige toegestane elektrochemische techniek is binnen Nederland om drinkwater te ontsmetten. Hieruit kunnen we afleiden dat de overige hierboven genoemde systemen binnen Nederland illegaal worden aangeboden/toegepast om drinkwater te ontsmetten.

Conclusies voor dit PT

In Nederland is slechts één stof toegelaten, terwijl er in de EU een vijftigtal is aangemeld. Een groot aantal van de in de EU aangemelde stoffen is hier wel verkrijgbaar voor andere toepassingen. In België is de keus iets groter dan in Nederland.

Er bestaat een behoefte aan verschillende middelen ter bestrijding van Legionella in drinkwater. Deze behoefte heeft ertoe geleid dat stoffen zoals (chloor)dioxide, hydroxide oplossingen, 1-bromo-3-chloro-5,5-dimethylhydantoin, calciumhypochloriet, koper, zilver en waterstofperoxide (illegaal) aangeboden worden op de Nederlandse markt om drinkwater te ontsmetten. De behoefte aan biociden om drinkwater te ontsmetten wordt dus niet gedekt door de huidige toegelaten middelen/ stoffen.

Referenties

1. <http://www.aquaguardsystems.nl/>
2. <http://www.hatenboer-water.com/producten/product.asp?pid=20>
3. <http://www.blygold.nl/>
4. <http://www.brightspark.nl/site/main.php?lang=nl&p=technische>, zie ook <http://www.aquados-international.nl/bestrijding.html>
5. <http://www.lenntech.com/legionellabestrijding.htm>
6. <http://www.kalsbeek.net/kalsbeek.html>
7. <http://www.hatenboer-water.com/branche/product.asp?bid=8&pid=3>
8. BWL/2006339511, brief van Staatssecretaris dhr. P. van Geel aan de voorzitter van de Tweede kamer der Staten-Generaal

4.7 PT6 - Conserveringsmiddelen in conserven

Tabel 22 Resultaten database search voor PT06 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 06	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	1		9	0
Aantal toegelaten middelen	3		9	0
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		143		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	142			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			8	0
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		26		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			3	0

Binnen dit PT gaat het om middelen die door de industrie worden toegepast voor de conservering van verwerkte producten in houders om bederf door bacteriën tegen te gaan. Hierbij zijn voedingsmiddelen en diervoeders uitgesloten.

Volgens het register van biociden van het CTB (geldend tot en met 31-12-2006) zijn binnen deze productsoort verschillende middelen op basis van één werkzame stof toegelaten. De enige toegelaten werkzame stof is *1,2-benzisothiazool-3-on*. In de EU zijn er echter vele tientallen aangemeld.

Conserveren van cosmetica

Cosmetische producten zijn ook gevoelig voor microbiologische aantasting. Conserveringsmiddelen voor cosmetica vallen niet onder de Biociden Richtlijn (98/9/EC), maar onder de Cosmetica Richtlijn (76/768/EEG). Stoffen opgenomen in bijlage VI van deze richtlijn zijn toegestaan als conserveringsmiddel in cosmetica. Dit zijn er ongeveer 150. Voor een overzicht van de stoffen die binnen de EU als conserveermiddelen voor cosmetica worden toegepast, wordt verwezen naar onderstaande hyperlink:

http://ec.europa.eu/enterprise/cosmetics/html/cosm_inci_list.htm.

De nieuwe Wet Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden sluit aan op de Biociden Richtlijn (waarin naar de Cosmetica Richtlijn wordt gerefereerd), maar het is niet duidelijk of ook onder de Nederlandse wet het gebruik van biociden in cosmetica op dezelfde manier wordt beoordeeld als in de EU. Dit is een punt dat verduidelijking behoeft.

Volgens de Nederlandse Cosmetica Vereniging NCV worden door de cosmetische industrie alleen stoffen gebruikt die door de Cosmetica Richtlijn zijn toegestaan voor het conserveren van producten. Dat vindt ook in Nederland plaats, alhoewel op beduidend kleinere schaal dan in de echt grote EU productielanden zoals Duitsland, Engeland, Spanje, Frankrijk, Italië (Pers. mededeling R. van Welie, NCV).

Via een Nederlandse internetsite wordt een aantal conserveermiddelen aangeboden om cosmetische producten (zoals shampoo of douchegel) te conserveren (Tabel 23).

Tabel 23 Status aangeboden stoffen / conserveermiddelen voor cosmetica (1)

Middel/ Stof	Status in NL
Benzoë-tinctuur (INCI naam = Alcohol en Styrax benzoin)	Niet toegelaten
Benzoëzuur (INCI naam = benzoic acid)	Toegelaten volgens Cosmetica Richtlijn
Natriumbenzoaat	Toegelaten volgens Cosmetica Richtlijn
Parabeen (mengsel van 68 % Benzylalcohol, 26 % Methylparabeen en 6 % Propylparabeen)	Niet toegelaten
Biokons (INCI naam = Parfum);	Niet toegelaten
Euxyl K 400 (mengsel van Methyl-dibromo-glutaronitril (20%) en fenoxoethanol (80%))	Niet toegelaten
Heliozint (mengsel van Phenylpropylalcohol en 3,4-Methylenedioxy-benzaldehyde)	Niet toegelaten
Kaliumsorbaat	Toegelaten volgens Cosmetica Richtlijn

Verder worden ook de volgende stoffen met biocide eigenschappen als conserveermiddel toegepast in cosmetica (Tabel 24).

Tabel 24 Status stoffen / middelen toegepast voor conservering van cosmetica (2)

Middel/ Stof	Status in NL
Diazolidinylureum (formaldehyde releaser);	Toegelaten volgens Cosmetica Richtlijn
Formaldehyde;	Toegelaten volgens Cosmetica Richtlijn
Imidazolidinylureum (formaldehyde releaser);	Toegelaten volgens Cosmetica Richtlijn
Methyl(chloor)isothiazolinone (mengsel van methylisothiazolinone en methylchloorisothiazolinone);	Toegelaten volgens Cosmetica Richtlijn
Propylgallaat;	Niet toegelaten
Quaternium 15 (is een voorloper van formaldehyde);	Toegelaten volgens Cosmetica Richtlijn
Thiomersal.	Toegelaten volgens Cosmetica Richtlijn

Conserveren van verf en coatings

Het gaat hier om de biociden die worden toegepast om verf, vernis en andere coatings te beschermen tegen microbiologische aantasting in de houders waarin deze producten beschikbaar worden gesteld aan derden.

Op de internationale markt wordt een scala aan biociden aangeboden die toegepast kunnen worden om verf, coatings en films te beschermen tegen microbiologische aantasting. Opvallend is dat veel van deze producten door multinationals via internet aangeboden worden. Potentiële Europese en Nederlandse afnemers hebben toegang tot deze stoffen.

Hieronder wordt een overzicht gegeven van enkele stoffen die op de internationale markt aangeboden worden om verf, coatings, antifouling e.d. te conserveren (Tabel 25).

Tabel 25 Status aangeboden stoffen / middelen voor conservering van verf en coatings (3)

Middel/ Stof	Status in NL
1,2-Dibroom-2,4-dicyanobutaan	Niet toegelaten
1,2-benzisothiazool-3-on	Wel toegelaten
Isothiazolinonen	Niet toegelaten
2-Broom-2-nitro-1,3-propaandiol (Bronopol)	Niet toegelaten
Benzeenisothiazolinon	Niet toegelaten
n-formal	Niet toegelaten
Chloorcresol	Niet toegelaten
Benzyl hemiformal (formaldehyde releaser)	Niet toegelaten
Formaldehyde.	Niet toegelaten

Verder worden ook de volgende stoffen aangeboden om verf en coatings etc. te beschermen tegen microbiologische aantasting (Tabel 26).

Tabel 26 Status stoffen / middelen ter bescherming van verf tegen microbiologische aantasting (4)

Middel/ Stof	Status in NL
Di-jodium-methyl-p-tolylsulfon	Niet toegelaten
4,4-dimethyloxazodoline	Niet toegelaten
2,6-dimethyl-m-dioxan-4-ol-acetaat	Niet toegelaten
Natrium o-fenylfenol	Niet toegelaten
glutaaraldehyde	Niet toegelaten
chloor-2-methyl-2,3-dihydroisothiazol-3-on	Niet toegelaten
2-methyl-2,4-dihydroisothiazol-3-on	Niet toegelaten
5-chloro-2-methyl-2HH-isothiazol-3-on	Niet toegelaten
2[(hydroxymethyl)amino]ethanol	Niet toegelaten
hexahydro-1,3,5-triethyl-s-triazine	Niet toegelaten

Op <http://www.thor.com/> worden ook middelen aangeboden tegen microbiologische aantasting van verf, coatings et cetera. Echter, hier wordt niet duidelijk beschreven wat de werkzame stoffen zijn. Op <http://www.troycorp.com/> worden ook veel biociden aangeboden voor de conservering van verf, coatings et cetera en deze worden via o.a. ICH Zaanstad BV aangeboden aan de Nederlandse industrie en mogelijk ook aan consumenten. Dit kan beschouwd worden als een praktisch voorbeeld van hoe Nederlandse ondernemingen toegang hebben of kunnen krijgen tot biociden die in principe in Nederland niet in de handel gebracht mogen worden.

Conserveren van schoonmaakmiddelen en detergents

Stoffen die op de internationale markt aangeboden worden om detergents en schoonmaakmiddelen te beschermen tegen microbiologische aantasting zijn weergegeven in Tabel 27 (5, 6).

Tabel 27 Status stoffen / middelen aangeboden voor conservering van detergenten en schoonmaakmiddelen (5,6)

Middel/ Stof	Status in NL
Glutaaraldehyde	Niet toegelaten
tris (hydroxymethyl) nitromethaan	Niet toegelaten
2-broom-2nitro-1,3-propaenediol (bronopol)	Niet toegelaten
4,4-dimethyloxazodoline	Niet toegelaten
natrium <i>o</i> -fenyfenoel	Niet toegelaten
7-ethyl bicyclooxazodoline	Niet toegelaten
1.2-Dibroom-2.4-dicyanobutaan	Niet toegelaten
fosfaten (diethyleentriamine) citroen-, glycol- en melkzuur	Niet toegelaten
polycarboxylaten	Niet toegelaten
alcoholoethoxylaten	Niet toegelaten
soda en mono- en triisopropylammonium ethersulfaten	Niet toegelaten

Conserveren van lijm en kleefstoffen (inclusief kitmateriaal)

Enkele voorbeelden van stoffen die op de internationale markt aangeboden worden om lijm en kleefstoffen e.d. te beschermen tegen microbiologische aantasting en die geen toelating hebben binnen Nederland voor PT06 zijn opgenomen in Tabel 28 (7, 8).

Tabel 28 Status stoffen aangeboden voor conservering van lijm en kleefstoffen (7,8)

Middel/ Stof	Status in NL
1.2-Dibroom-2.4-dicyanobutaan	Niet toegelaten
2-broom-2nitro-1,3-propaandiol (bronopol)	Niet toegelaten
Fenolen	Niet toegelaten
p-chloor-m-cresol	Niet toegelaten
Benzyl hemiformal (formaldehyde releaser)	Niet toegelaten
Formaldehyde	Niet toegelaten
2-fenyfenoel	Niet toegelaten
Natrium-2-fenyfenoel	Niet toegelaten
n-formal	Niet toegelaten
Glutaaraldehyde	Niet toegelaten
Dijodium-methyl-p-tolylsulfon	Niet toegelaten
7-ethyl bicyclooxazodoline	Niet toegelaten
2,6-dimethyl- <i>m</i> -dioxan-4 ol acetaat	Niet toegelaten
1-(3-chloorallyl)-3,5,7-triaza-1-azonadamantaan chloride	Niet toegelaten
2,2-dibroom-3-nitrilopropionamide	Niet toegelaten

Conservering van oplosmiddelen/ brandstoffen

Typische stoffen die aangeboden worden (o.a. op <http://www.dow.com/biocides/app/fuel.htm> en <http://www.thor.com/>) om oplosmiddelen en brandstoffen te beschermen tegen microbiologische aantasting, zijn weergegeven in Tabel 29.

Tabel 29 Status stoffen /middelen aangeboden ter conservering van oplosmiddelen en brandstoffen (5)

Middel/ Stof	Status in NL
precursors van formaldehyde	Niet toegelaten voor PT06
derivaten van pyridine	Niet toegelaten voor PT06
heterocyclische N,S verbindingen	Niet toegelaten voor PT06
4-(2-nitrobutyl)-morpholine	Niet toegelaten
4,4'-(2-ethyl-2-nitrotrimethyleen) dimorpholine	Niet toegelaten
2-methyl-2,4-dihydroisothiazol-3-on	Niet toegelaten
5-chloro-2-methyl-2HH-isothiazol-3-on	Niet toegelaten

Conclusies voor dit PT

In Nederland is alleen 1,2-benzisothiazool-3-on toegelaten voor PT06. Daarmee zijn alle andere in deze paragraaf genoemde stoffen in Nederland niet toegelaten. De toepassing als conserveermiddel in cosmetica is geregeld in Bijlage 6 van de Europese Cosmetica Richtlijn, waarin de toegelaten middelen staan genoemd. Of daarmee ook het gebruik in Nederland is geregeld, is nog niet duidelijk.

Uit het grote aanbod van middelen / stoffen op de internationale markt en het aantal van 143 genotificeerde stoffen in de EU kunnen we afleiden dat er binnen de industrie grote behoefte bestaat aan een verscheidenheid aan middelen die in verschillende combinaties als in-can conserveringsmiddel toegepast kunnen worden. Daarom wordt verwacht dat deze stoffen/ middelen ook in Nederland als conserveermiddel in conserven zullen worden gebruikt. Dit PT is duidelijk een aandachtspunt voor wat betreft handhaving en beleidsformulering.

Referenties

1. <http://www.hekserij.nl/cosmetischeconserveermiddelen.htm>
2. <http://www.voedselallergie.nl/allergenen-in-cosmetica>
3. http://www.protectedbybayer.com/mpp/en/global/applications/industrial_application/coatings/in_can_preservation/?Action=prod&ID=112
4. <http://www.dow.com/biocides/app/paint.htm>
5. European Commission DG ENV / RIVM, Environmental Emission Scenarios, Biocides: PT06 – In Can Preservatives, Brussels, 2004
6. <http://www.dow.com/biocides/app/paint.htm>
7. http://www.protectedbybayer.com/mpp/en/global/applications/industrial_application/g_lues_adhesives/
8. <http://www.dow.com/biocides/app/adhesive.htm>

4.8 PT7 – Filmconserveringsmiddelen

Tabel 30 Resultaten database search voor PT07 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 07	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	1		2	19
Aantal toegelaten middelen	1		0	277
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		88		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	87			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			2	18
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		20		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			0	7

Bij PT07 gaat het om stoffen die toegepast worden om films en filmbeschermingslagen te beschermen tegen microbiologisch aantasting. Deze films worden toegepast om de oppervlakte van bepaalde materialen of voorwerpen te beschermen, zoals verflagen op een voorwerp, plastic, dichtingproducten, zelfklevende wandbekleding, bindmiddelen, papier en kunstwerken et cetera. Binnen Nederland is slechts één stof toegelaten voor deze toepassing. Het gaat hier om de stof *dichlofluanide*.

Binnen de Europese industrie worden tal van stoffen toegepast / aangeboden voor dezelfde doeleinden. Deze zijn opgenomen in tabel 31 (1, 2, 3).

Tabel 31 Status stoffen / middelen aangeboden voor filmconservering

Middel/ Stof	Status in NL
chloorthalonil	Niet toegelaten
IPBC	Niet toegelaten
octyl thiazool	Niet toegelaten
zink pyrithion	Niet toegelaten
heterocyclische N,S verbindingen	Niet toegelaten
N-haloalkylthio verbindingen	Niet toegelaten
propiconazool	Niet toegelaten
carbendazim	Niet toegelaten
dichloorfluanide	Toegelaten
dibutylcresol	Niet toegelaten
folpet	Niet toegelaten
2-n-octyl-4-isothaizoline-3-on	Niet toegelaten
dijodiium-methyl-p-tolysulfon	Niet toegelaten
N-(trimethylthio)phtalamide	Niet toegelaten
zink-2-pyridinethiol-n-oxide	Niet toegelaten
OIT	Niet toegelaten

Middel/ Stof	Status in NL
benzeenimidazool carbamaten	Niet toegelaten
ureum derivaten	Niet toegelaten
triazine derivaten	Niet toegelaten
natrium-2-fenylfenol	Niet toegelaten
7-ethyl bicyclooxazodaline	Niet toegelaten
cis 1-(3-chloorallyl)-3,5,7-triaza-1-azonadamantaan chloride	Niet toegelaten
2,2-dibroom-3-nitropropionamide	Niet toegelaten

Conclusies voor dit PT

Binnen de industrie bestaat er behoefte aan verschillende middelen / stoffen die toegepast kunnen worden als conserveringsmiddel voor films en filmbeschermingslagen. Binnen Nederland is slechts 1 stof toegelaten om deze behoefte te dekken. Uit het grote aanbod van middelen / stoffen op de internationale markt en uit de uitgevoerde studies naar de emissie scenario's voor biociden binnen Europa (1) kunnen we afleiden dat er binnen deze industrie grote behoefte bestaat aan verschillende middelen/ stoffen voor deze toepassing. Hierdoor wordt ook verwacht dat deze stoffen / middelen aanwezig zullen zijn op de Nederlandse markt.

Dit PT is duidelijk ook een aandachtspunt voor wat betreft handhaving en beleidsformulering.

Referenties

1. European Commission DG ENV / RIVM, Environmental Emission Scenarios for Biocides used as Film preservatives (product type 7), Brussels, 2004
2. <http://www.thor.com/>
3. <http://www.dow.com/biocides/app/paint.htm>

4.9 PT8 – Houtconserveringsmiddelen

Tabel 32 Resultaten database search voor PT08 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 08	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	13		27	44
Aantal toegelaten middelen	34		72	662
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		81		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	71			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			19	35
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		12		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			4	6

Voor particulier gebruik is bekend dat een aantal niet-toegelaten producten, waaronder creosootolie (in Nederland beperkt toegelaten, niet voor particulieren (1)) en Pentorex, in België vrij verkrijgbaar zijn. Aangezien een onderzoek van VROM (2) heeft aangetoond dat particuliere gebruikers een aanzienlijk deel (60%) van de totale hoeveelheid houtconserveringsmiddelen gebruiken, dient gebruik van deze middelen door particulieren beter onderzocht te worden. Dit is des te belangrijker omdat deze gebruikers vaak niet op de hoogte zijn van de status, gevaren en benodigde veiligheidsmaatregelen voor verantwoord gebruik van deze producten.

Een deskundige van het CTB wist te melden dat er recentelijk veel aandacht vanuit de VROM-Inspectie is geweest voor de toepassing van houtconserveringsmiddelen in de professionele houtverduurzamingsindustrie. Verwacht wordt dan ook dat het gebruik van illegale middelen in deze bedrijfstak gering zal zijn.

Tijdens de biociden-inventarisatie in Nijmegen werden in de detailhandel geen illegale houtconserveringsmiddelen aangetroffen. Wel werden bij een zoekactie op internet diverse aanbieders van illegale houtconserveringsmiddelen als loodmenie aangetroffen (3, 4, 5, 6, 7); de algehele omvang van aanbod aan illegale houtconserveringsmiddelen in Nederland lijkt echter beperkt, al kan niet worden uitgesloten dat bestaande restpartijen uit het verleden nog toegepast worden.

Conclusies voor dit PT

Het aantal toegelaten stoffen in Nederland is aanzienlijk lager dan in de ons omringende landen en in de EU is een veelvoud aan stoffen aangemeld.

Het gebruik van illegale middelen is vooral bij niet-professionele toepassing door particulieren te verwachten. Het betreft daarbij vermoedelijk vooral producten die in omringende landen worden aangeboden; het gebruik van illegale middelen in de professionele sector lijkt beperkt te zijn.

Referenties

1. <http://www.vrom.nl/pagina.html?id=21133>
2. VROM, 1999. CCA-hout duurzaam verwijderd? Onderzoek naar de huidige en toekomstige verwijderingsstructuur en naar risico's voor mens en milieu
3. http://www.bok-en-zn.nl/Catalogus/FABRIKAAT_MENIES_EN_PLAMUREN.HTML
4. <http://www.moxverf.nl/website/index.php?Website=988&ContentItem=80113>
5. <http://www.kruis.nl/artikelen/516019.html>
6. http://www.ferney.nl/awm/documenten/KELFORT/kelfort_verf.html
7. <http://www.marktplaza.nl/Loodmenie-2087305.php>

4.10 PT9 - Conserveringsmiddelen voor vezels, leer, rubber en gepolymeriseerde materialen

Tabel 33 Resultaten database search voor PT09 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 09	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	1 *		13	0
Aantal toegelaten middelen	1 *		4	0
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		138		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	137			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			13	0
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		30		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			3	0

* In 2007 is er een tweede middel toegelaten, Acticide TCB met als werkzame stoffen tebuconazool en carbendazim.

Bij PT09 gaat het om producten voor de conservering van textiel, leer, rubber, papier en/of gepolymeriseerde materialen voor het tegengaan van microbiologische aantasting. Volgens het CTB Register van toegelaten biociden (geldend tot 31-12-2006) is er in Nederland slechts één middel toegelaten, BUSAN 30W. Dit is oorspronkelijk een fungicide dat speciaal gemaakt is voor conservering van leer (1). De werkzame stof in dit product is (benzothiazool-2-ylthio)methylthiocynaat.

Bovenstaande impliceert dat er binnen Nederland geen andere toegelaten middelen zijn voor het conserveren van rubber, papier, textiel en gepolymeriseerde producten om microbiologische aantasting tegen te gaan. Dit vormt binnen de kaders van dit onderzoek een aandachtspunt. Hieronder wordt een overzicht gegeven van producten/stoffen die via internet worden aangeboden om rubber, leer, textiel, papier en polymeren te conserveren om microbiologische aantasting tegen te gaan.

Conservering van leer

In het kader van dit onderzoek werden circa 23 bedrijven in lederwaren en 5 schoenmakers (in de regio Nijmegen) telefonisch benaderd met de vraag of zij fungiciden verkopen die speciaal zijn gemaakt voor leder. Een enkele respondent was op de hoogte van dergelijke producten. Uit de telefoongesprekken werd duidelijk dat er vanuit de consument geen grote behoefte bestaat aan schimmelwerende middelen voor leder. Op de markt worden voldoende oliën, vetten, was en impregneermiddelen aangeboden om leder naar behoren te kunnen onderhouden. Bij het treffen van de juiste onderhoudsmaatregelen wordt namelijk (ook) schimmelvorming voorkomen. Aantasting van leer door micro-organismen komt in de praktijk echter wel degelijk voor en kan op basis van bovenstaande niet uitgesloten worden. Op colourlock.nl wordt bijvoorbeeld Leder-Fein, een lederfixatief, aangeboden. Hierbij wordt geclaimd dat het leerfixatief de schimmels doodt en ook voorkomt dat er nieuwe schimmels bij kunnen komen.

Dit leerfixatief is in principe bedoeld voor leer of textiel. De werkzame stoffen fixeren loog-, kleur- en vetstoffen in het leer of textiel. Het product bevat volgens de Oostenrijkse producent lichte, vluchtige zuren van natuurlijk oorsprong (2). Tijdens de toepassing van dit product wordt geadviseerd om handschoenen te gebruiken. Aangezien er volgens het register van het CTB slechts één middel (actieve stof: benzothiazool-2-ylthio)methylthiocyanaat) is toegelaten voor de toepassing binnen PT09 kunnen we ervan uitgaan dat het middel Leder Fein hoogst waarschijnlijk niet toegelaten is op de Nederlandse markt.

Leer wordt gelooid voordat deze kan worden toegepast om bijvoorbeeld schoenen en andere producten te fabriceren. Het looien zelf zal het leer beschermen tegen micro-organismen en afbraak. In Tabel 34 wordt een overzicht gegeven van stoffen die toegepast worden binnen Europa (3, 4, 5). Al deze stoffen hebben een antimicrobiële werking.

Tabel 34 Status stoffen / middelen aangeboden voor conservering van leer

Middel/ Stof	Status in NL
alkalische chroom-3-zouten	Niet toegelaten
natriumthiosulfaat	Niet toegelaten
quaternaire ammonium verbindingen	Niet toegelaten
isothiazolen zoals 2-bromo-2-nitro-propaan-1,3-diol (Bronopol)	Niet toegelaten
para-chloormetacresol	Niet toegelaten
Trichloorfenol	Niet toegelaten
o-fenylfenol	Niet toegelaten
2-tricyaanmethylthiobenzothiazool (TCMTB)	Niet toegelaten
2-n-Octylisothiazolin-3-on (OITZ)	Niet toegelaten
2-Benzimidazolymethylcarbamaat (BCM)	Niet toegelaten
dijodimmethyltolylsufon (DIMTS)	Niet toegelaten
p-nitrofenol	Niet toegelaten
2-chloor-4-nitrofenol	Niet toegelaten
tetrachloorhydrochinon	Niet toegelaten
bis(4-nitrofenyl)carbonaat	Niet toegelaten
bis(2-chloor-nitrofenyl)carbonaat	Niet toegelaten

Hierbij kan geconcludeerd worden dat de stoffen die worden toegepast om leer te looien zelf ook als biocide beschouwd dienen te worden. Dit zou ook betekenen dat de looistoffen die binnen leerlooierijen toegepast worden conform de bestrijdingsmiddelenwet toegelaten dienen te worden door het CTB. Verder blijkt ook dat de industrie behoefte heeft aan meer toegelaten middelen.

Conservering van textielproducten

Textiel kan relatief snel aangetast worden door micro-organismen. Bij consumenten bestaat de behoefte om microbiële aantasting van kleding, meubels, gordijnen, kussens, tentdoek et cetera tegen te gaan en/of te voorkomen. Het verwijderen van micro-organismen door particulieren gebeurt vaak met behulp van bleekmiddelen zoals peroxide, chloor en/ of natriumhypochloriet. Een product op de markt om schimmels uit textiel in auto's en meubels te verwijderen is de Leder-Fein die in voorgaande paragraaf werd behandeld.

Op de wereldmarkt is textiel met antibacteriële en fungicide werking in opkomst. De antibacteriële eigenschappen worden mogelijk gemaakt door bijvoorbeeld toevoeging van zilver. In de laatste decennia is de toepassing van zilver tegen bacteriën toegenomen. Het gaat hier om bijvoorbeeld zilver(oxide) in sokken, ondergoed, t-shirts, broeken, lakens, kussenslopen, matrassen, gordijnen of tapijten. Door de antibacteriële werking wordt de omzetting van ureum naar ammonium geremd. Daardoor blijft de textiel langer fris en hoeft minder vaak schoongemaakt te worden. Verder zijn er ook biopolymeren in opkomst met antibacteriële eigenschappen, zoals bijvoorbeeld Chitosan. Naast de antibacteriële werking kan Chitosan ook katoen meer kreukvastheid geven en kleurstoffen kunnen beter aangebracht worden. In de medische hoek zal naar verwachting het gebruik van textielproducten met antibacteriële werking sterk toenemen in het komende decennium. Hierbij moet ook worden gedacht aan verband, pleisters en matrassen met antibacteriële eigenschappen in ziekenhuizen (6).

Bij de productie / verwerking van textiel binnen de industrie worden ook biocides toegepast om schimmels en rot te voorkomen, zie Tabel 35

Tabel 35 Status stoffen / middelen aangeboden voor conservering van textiel / vezels (5)

Middel/ Stof	Status in NL
RUCO-BAC	Niet toegelaten
Mystotox 2000R	Niet toegelaten
Acticide TCB (werkzame stoffen: carbendazim en tebuconazool)	Inmiddels toegelaten (2007)
natriumthiosulfaat	Niet toegelaten
2,2-dihydroxy-5,5-dichloorfenylmethaan	Niet toegelaten
2-fenylfenol	Niet toegelaten
natrium-2-fenyl-fenol	Niet toegelaten
quaternaire ammonium verbindingen	Niet toegelaten
koep-8-quinolinolaat	Niet toegelaten
dichlorophen	Niet toegelaten
zink naphтенаat	Niet toegelaten
thiobendazoon	Niet toegelaten
organotin verbindingen	Niet toegelaten
2,4-dichloorbenzyl-alcohol	Niet toegelaten
2-broom-2-nitropropan-1,3-diol	Niet toegelaten

Uit bovenstaande informatie blijkt dat de behoefte van de Europese textielindustrie aan biociden ook groter is dan het aanbod binnen Nederland.

Conserveren van rubber

Ten aanzien van aantasting door micro-organismen van rubber en het tegengaan hiervan is op internet weinig tot geen informatie beschikbaar. Er worden dus weinig tot geen middelen/ stoffen aangeboden om rubber te beschermen tegen microbiologische aantasting.

Ook het 'Technical Guidance Document on Risk Assessment' part IV voor de uitvoering van 98/8/EG' (European Chemicals Bureau 2003) en de 'Environmental Emission Scenario Document (ESD) for Biocides used as preservatives in rubber and polymerized materials' (EC, 2004) geven aan dat geen gegevens over de toepassing en emissies van biociden in deze categorie zijn gevonden (5).

Rekening houdend met bovenstaande kunnen we concluderen dat er waarschijnlijk weinig behoefte bestaat, zowel vanuit de industrie als de consumenten, aan middelen om rubber te beschermen tegen micro-organismen. Een andere mogelijkheid is dat bepaalde stoffen toegevoegd worden tijdens de productie van rubber om deze te beschermen tegen aantasting door micro-organismen. Hierover is echter geen informatie gevonden.

Conservering van gepolymeriseerde materialen (plastics)

Kunststoffen zijn net zoals rubber gevoelig voor factoren van buitenaf waardoor deze kwalitatief kunnen degraderen. De consument heeft waarschijnlijk weinig tot geen behoefte aan middelen om gepolymeriseerde materialen te beschermen, omdat dat deze materialen al met biociden behandeld zijn tijdens de productiefase. Deze zitten al het ware al in de plastics. Deze stelling wordt bevestigd door het feit dat er op internet weinig informatie te vinden is over producten die speciaal worden aangeboden om schimmels op gepolymeriseerde materialen te verwijderen of te voorkomen.

Vanuit industrieel oogpunt is er volgens de 'Environmental Emission Scenario Document (ESD) for Biocides used as preservatives in rubber and polymerized materials' (7) wel behoefte aan biociden om gepolymeriseerde materialen te beschermen tegen microbiologische aantasting. Stoffen die met dat doel worden toegevoegd aan plastics tijdens de productie zijn weergegeven in Tabel 36.

Tabel 36 Status stoffen / middelen aangeboden voor conservering van plastics

Middel/ Stof	Status in NL
siliciumaldehyde	Niet toegelaten
derivaten van dihydroxychloride-phenylmethaan	Niet toegelaten
thiuramines,	Niet toegelaten
zinkdithiocarbamaten	Niet toegelaten
organotinverbindingen	Niet toegelaten
organokwikverbindingen	Niet toegelaten
alkylbenzoaten	Niet toegelaten
alkylhydroxybenzoaten	Niet toegelaten
2,2'-thiobis(4,6-dichlorophenol	Niet toegelaten
8-hydroxyquinoline	Niet toegelaten
koper-bis(8-hydroxyquinoline	Niet toegelaten
antimoon-, arsenicum- en boor-verbindingen	Niet toegelaten

Conserveren van papier

Papier bestaat uit cellulose, een biologisch afbreekbaar materiaal. Papier dient dus beschermd te worden tegen microbiologische afbraak. Papier kan curatief of preventief beschermd worden tegen micro-organismen met ethyleenoxide, methylbromide of formaldehyde. Naar verwachting zijn het voornamelijk de beheerders van archieven, bibliotheken en musea die een grote behoefte hebben aan conserveringsmiddelen voor papier.

Volgens het Instituut Collectie Nederland is het handmatig verwijderen van schimmels op papierwerk met een kwastje, penseel of stofzuigermondje de meest effectieve techniek. Doorstraling met gammastraling wordt gezien als de meest effectieve manier om schimmelbesmetting ongedaan te maken als de besmetting zo groot is dat het niet handmatig verwijderd kan worden (8).

Opgemerkt kan worden dat het vergassen met ethyleenoxide, methylbromide of formaldehyde om papiermateriaal te conserveren niet toegelaten is binnen Nederland. Gammastraling valt niet binnen de kaders van dit onderzoek omdat er geen sprake is van een stof met een biocide werking.

Bij de feitelijke productie van papier worden er biociden gebruikt om de groei van micro-organismen tegen te gaan tijdens het productieproces in de zogenaamde “natte fase” van papier. Bepaalde stappen binnen het productieproces van papierproductie zijn namelijk gevoelig voor slijmvorming door micro-organismen. Om deze reden worden slijmbestrijdingsmiddelen toegepast. Deze toepassing is onder PT12 ingedeeld.

Binnen het “droge” gedeelte van de productie van papier bestaat er behoefte aan biociden om het geproduceerde papier te beschermen tegen microbiologische aantasting. Hierdoor blijft het papier langer intact, waardoor de functionaliteit ook verhoogd wordt. Volgens het de Technical Guidance Document IV (5) worden binnen de Europese papierindustrie stoffen toegepast (Tabel 37).

Tabel 37 Status stoffen / middelen toegepast voor papierconservering

Middel/ Stof	Status in NL
ascorbinezuur	Niet toegelaten
natrium-, kalium-, calcium-, en magnesium ascorbaten	Niet toegelaten
benzoëzuur	Niet toegelaten
natriumbenzoaat	Niet toegelaten
mierenzuur	Niet toegelaten
benzylalcohol	Niet toegelaten
formaldehyde	Niet toegelaten
glutaaraldehyde	Niet toegelaten
Bronopol	Niet toegelaten
Isothiazolen	Niet toegelaten
broomhydroxyacetofenon	Niet toegelaten
dodecylguanidinehydrochloride	Niet toegelaten

Een andere ontwikkeling is het toevoegen van Chitosan aan papier. Chitosan is een biopolymeer met antibacteriële werking en kan als element van het papier ervoor zorgen dat het papier sterker wordt en dat microbiologische aantasting wordt voorkomen (9)). Deze stof is evenmin niet toegelaten binnen Nederland voor PT09.

Conclusies voor dit PT

Binnen PT 09 is slechts één stof toegelaten in Nederland. In België is een dertiental actieve stoffen toegelaten, terwijl er ver over de honderd in de EU zijn aangemeld. Uit het grote aanbod van middelen/ stoffen op de internationale markt en uit de studies naar emissie scenario's binnen Europa (3,4,7) kunnen we afleiden dat er een grote behoefte bestaat aan verschillende conserveermiddelen voor vezels, leer, rubber en polymeren.

Het is dus hoogst onwaarschijnlijk dat de behoefte van alle relevante industrie in Nederland gedekt wordt door het ene toegelaten middel, zeker omdat het gebruik van tal van stoffen binnen de sector in de EU bekend is. Er wordt dan ook verwacht dat deze stoffen/ middelen ook in Nederland zullen worden gebruikt. Dit PT is duidelijk een aandachtspunt voor wat betreft handhaving en beleidsformulering.

Referenties

1. <http://www.buckman.com/eng/leather.html>
2. Bron: http://www.leder-fein.at/anleitungen/waschanleitung_nl.pdf
3. INERIS, Emission Scenario Document for biocides used as preservatives in the leather industry, Verneuil en Hallate, France, 2001
4. INFU, University of Dortmund, Gathering and Review of Environmental Emission Scenarios for Biocides, Dortmund, 2000
5. European Chemicals Bureau, Technical Guidance Document on Risk Assessment, Brussels, 2003
6. http://www.centexbel.be/Nl/TIS_THpublications.htm
7. European Commission DG ENV / RIVM, Environmental Emission Scenarios for Biocides used in rubber and polymerized materials (product type 9), Brussels, 2004
8. Instituut Collectie Nederland, Pluis in Huis, Geïntegreerde bestrijding van schimmels in archieven, p.9, 2003
9. <http://nl.wikipedia.org/wiki/Chitosan>

4.11 PT10 - Conserveringsmiddelen voor metselwerk

Tabel 38 Resultaten database search voor PT10 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 10	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	8		16	12
Aantal toegelaten middelen	89		33	54
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		94		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	89			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			14	11
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		17		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			4	2

Een zoekactie op internet leverde weinig gegevens over het aanbod van niet-toegelaten middelen voor conservering van metselwerk. Ook de biocide-inventarisatie in de Nijmeegse detailhandel leverde geen illegale middelen op. Het is lastig gebleken om voor deze PT-groep aan meer informatie te komen.

Via internet worden op de internationale markt middelen aangeboden die toegepast kunnen worden ter bescherming van metselwerk tegen microbiologische aantasting.

De stoffen opgenomen in Tabel 39 worden aangeboden via <http://www.dow.com/biocides/app/conprod.htm> en http://www.protectedbybayer.com/mpp/en/global/applications/industrial_application/concrete_additives/?Action=prod&ID=112.

Tabel 39 Status stoffen / middelen aangeboden ter conservering van metselwerk

Middel/ Stof	Status in NL
stoffen Dijodium-methyl-p-tolylsulfon	Niet toegelaten
4,4-dimethyloxazodaline	Niet toegelaten
7-ethyl bicyclooxazodaline	Niet toegelaten
Natrium o-fenylfenol	Niet toegelaten
1-(3-chloorallyl)-3,5,7-triaza-1-azonadamantaan-chloride	Niet toegelaten
2,2-dibroom-3-nitropropionamide	Niet toegelaten
2-fenylfenol;	Niet toegelaten
n-formal;	Niet toegelaten
2-broom-2nitro-1,3-propaandiol (bronopol);	Niet toegelaten
1,2-benzeenisothiazolin-3-on;	Niet toegelaten
1.2-Dibroom-2.4-dicyanobutaan;	Niet toegelaten
Benzyl hemiformal (formaldehyde releaser);	Niet toegelaten
Isothiazolinonen	Niet toegelaten
Glutaaraldehyde.	Niet toegelaten

Conclusies voor dit PT

Binnen de EU zijn 94 stoffen aangemeld. Hieruit blijkt dat de industrie behoefte heeft aan een grote diversiteit aan biociden om metselwerk te beschermen tegen microbiologische aantasting. Het totale aantal van 8 stoffen in de in Nederland geregistreerde middelen is echter zeer beperkt vergeleken met het aantal van 94 dat voor deze PT in de EU is genotificeerd.

Hierdoor is het niet uit te sluiten dat bedrijven biociden inkopen bij internationale leveranciers die een grote variatie in aanbod hebben van middelen die niet in in Nederland zijn geregistreerd.

4.12 PT11 - Conserveringsmiddelen voor vloeistofkoelings- en verwerkingsmechanismen

Tabel 40 Resultaten database search voor PT11 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 11	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	20		16	5
Aantal toegelaten middelen	162		33	6
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		127		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	110			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			5	5
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		15		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			1	0

Bij PT11 gaat het om producten voor de conservering van water of andere vloeistoffen in koel- en verwerkingssystemen voor het tegengaan van schadelijke organismen zoals bacteriën, algen en mosselen. Producten voor het conserveren/ ontsmetten van drinkwater vallen niet onder deze productsoort. Dit geldt ook voor producten die slijmvorming tegengaan, deze vallen namelijk onder PT12.

Volgens het register van het CTB (geldend tot 31-12-2006) zijn er 162 middelen en 20 werkzame stoffen toegestaan voor toepassing binnen PT11. Toch blijkt het zo te zijn dat er veel niet toegelaten middelen worden toegepast (mondelijke informatie van het CTB, voorjaar 2007). Het gaat hier voornamelijk om producten of actieve stoffen met een verbeterde samenstelling. Kennelijk is hieraan behoefte en wordt hierbij niet gekozen voor het opnieuw doorlopen van de toelatingsprocedure.

Via internet is het moeilijk om informatie over deze productgroep in kaart te brengen, deze is namelijk erg breed. Het is effectiever gebleken om het 'branche-/ inspectiespoor' te volgen. Vanuit dit spoor bleek in contacten met bedrijven dat inderdaad diverse middelen worden gebruikt die niet zijn geregistreerd. Een 'position paper' van Aqua Nederland geeft inzicht in enige biociden die toegepast worden om (micro)biologische groei tegen te gaan. Het gaat hier om de stoffen vermeld in Tabel 41.

Tabel 41 Status stoffen / middelen genoemd voor conservering van vloeistofkoelings- en verwerkingsmechanismen

Middel/ Stof	Status in NL
Natriumhypochloriet	Toegelaten
Natriumbromide	Toegelaten
1-broom-3-chloor-5,5-dimethylhydantoïne, isothiazoline mix	Niet toegelaten
2,2 dibroom-3-nitropropionamide	Niet toegelaten
Glutaaraldehyde	Toegelaten

Typische stoffen die toegepast worden de Europese industrie binnen PT11 zijn de stoffen opgenomen in Tabel 42.

Tabel 42 **Status stoffen / middelen aangeboden voor conservering van vloeistofkoelings- en verwerkingsmechanismen**

Middel/ Stof	Status in NL
Broomchloordimethylhydantoin	Toegelaten
Chloorisocyaanuraten	Niet toegelaten
Natriumbromide	Toegelaten
“Broomchloride” (BrCl)	Niet toegelaten
Waterstofperoxide	Toegelaten
Ozon	Niet toegelaten
Chloordioxide	Niet toegelaten
isothiazolen	Enige gespecificeerde actieve stoffen uit deze groep toegelaten
quaternaire ammonium verbindingen	Enige gespecificeerde actieve stoffen uit deze groep toegelaten
organozwavel verbindingen	Enige gespecificeerde actieve stoffen uit deze groep toegelaten
organotin verbindingen	Enige gespecificeerde actieve stoffen uit deze groep toegelaten
dodecylguanidinehydrochloride,	Niet toegelaten
organobroom verbindingen	Niet toegelaten
Glutaaraldehyde	Toegelaten
Imidazolen	Toegelaten
Chloorfenylfenolen	Niet toegelaten
Methyleenbisthiocyanaat	Toegelaten
2-(thiocyanomethylthio)benzothiazool	Niet toegelaten
kopersulfaat.	Niet toegelaten

Conclusies voor dit PT

De industrie heeft binnen Nederland een groot aantal toegelaten middelen ter beschikking. Het aantal actieve stoffen dat in de EU is genotificeerd, is echter vijfmaal groter dan dat in de Nederlandse middelen.

Volgens mondelinge informatie van het CTB blijkt er toch behoefte aan biociden met een verbeterde samenstelling te bestaan. Daarom is het niet uit te sluiten dat gebruik zal worden gemaakt van het veel bredere aanbod aan niet in Nederland toegelaten middelen op de internationale markt

Referenties

1. Aqua Nederland, Position Paper Koel- en Ketelwateradditieven, p.4, Zoetermeer, Nederland, 2001
2. European Commission DG ENV / RIVM, Environmental Emission Scenarios for Biocides used as preservatives for liquid cooling systems (product type 11), Brussels, 2004

4.13 PT12 – Slijmbestrijdingsmiddelen

Tabel 43 Resultaten database search voor PT12 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 12	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	14		17	0
Aantal toegelaten middelen	106		31	0
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		118		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> is toegelaten in Nederland voor dit PT	107			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			12	0
Aantal actieve stoffen dat genotificeerd is in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten is in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten is in Nederland voor één of meerdere andere PT's		18		
Aantal actieve stoffen dat toegelaten is in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten is in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten is in Nederland voor één of meer andere PT's			7	0

Binnen PT12 gaat het om producten voor het voorkomen of tegengaan van slijmafzetting op materialen, uitrusting en constructies die in industriële processen gebruikt worden. Voorbeelden zijn de papier-, karton- en olie-industrie. Deze bedrijven kunnen niet produceren zonder gebruik van slijmbestrijdingsmiddelen.

Bij de productie van papier wordt een verschil gemaakt tussen een “nat” en een “droog” gedeelte van het productieproces. Het natte gedeelte betreft het gedeelte waarbij de grondstof voor papier (houtpulp opgelost in water) over een zeefdoek wordt gebracht waardoor het water uit de grondstof kan wegvloeien. Hierna wordt het water zoveel mogelijk uit de pulp geperst. Deze stappen binnen het productieproces zijn gevoelig voor slijmvorming door micro-organismen. Slijmbestrijdingsmiddelen die toegepast worden binnen de EU papierindustrie zijn opgenomen in Tabel 44.

Tabel 44 Status stoffen / middelen aangeboden voor slijmbestrijding

Middel/ Stof	Status in NL
natriumbromide	Toegelaten
broomchloordimethylhidantoin	Toegelaten
2-broom-2,2-nitropropan-1,3-diol	Toegelaten
5,5-dichloor-2,2-dihydroxydifenylmethaan	Niet toegelaten
methyleenbisthiocynaat	Niet toegelaten
(poly)quaternaire ammonium verbindingen	Enige gespecificeerde actieve stoffen uit deze groep toegelaten
broomnitrostyreen	Niet toegelaten
glutaaraldehyde	Toegelaten
5-chloor-2-methyl-2H-isothiazool-3-on	Toegelaten
2-methyl-2H-isothiazool-3-on	Toegelaten
natriumdimethyldithiocarbamaat	Niet toegelaten
dinatriumethyleenbisdithiocarbamaat	Niet toegelaten

Middel/ Stof	Status in NL
didecylguanadinehydrochloride	Niet toegelaten
dibroomnitrilopropionamide	Niet toegelaten
bis(trichloormethyl)sulphone	Niet toegelaten
2-(thiocyanomethylthio)benzothiazol	Niet toegelaten
3,5-dimethyl-tetrahydro-1, 3, 5-2H-thiodiazine-2-thion	Niet toegelaten

Het droge gedeelte van de productie van papier is behandeld onder PT9.

Ook in de olie-industrie worden slijmbestrijdingsmiddelen gebruikt bij de winning van olie. Een typische stof, die ook voorkomt in middelen die in Nederland zijn geregistreerd, is glutaaraldehyde (1).

Producten die op de internationale markt worden aangeboden via <http://www.dow.com/biocides/app/oilfield.htm> zijn opgenomen in Tabel 45.

Tabel 45 Status stoffen / middelen aangeboden voor slijmbestrijding in de olie-industrie

Middel/ Stof	Status in NL
2-broom-2nitro-1,3-propaandiol (bronopol)	Niet toegelaten
4,4-dimethyloxazodoline	Niet toegelaten
1-(3-chloorallyl)-3,5,7-triaza-1-azonadamantaan chloride	Niet toegelaten
2,2-dibroom-3-nitrilopropionamide	Niet toegelaten
tris (hydroxymethyl) nitromethaan	Niet toegelaten
dimethylbenzylammonium chloride	Niet toegelaten
aceton	Niet toegelaten

Conclusies voor dit PT

Binnen Nederland zijn er 14 verschillende actieve stoffen die in een geregistreerd middel voorkomen. Binnen de EU is er een veelvoud hiervan, 118 actieve stoffen, aangemeld. Uit de studies naar emissiescenario's van biociden blijkt dat slechts enkele van de stoffen die worden genoemd voor deze toepassing, overeenkomen met de toegelaten stoffen binnen Nederland. Import en gebruik in Nederland van niet toegelaten middelen ligt daarom voor de hand.

Dit wordt ondersteund door het berichten vanuit het CTB (mondelijke informatie, voorjaar 2007) dat binnen de industrie experimenten met niet toegelaten middelen met een verbeterde formule plaatsvinden. Daarom wordt geconcludeerd dat de behoefte van de industrie niet wordt gedekt en dat er niet toegelaten stoffen zullen worden gebruikt.

Referenties

1. European Commission DG ENV / RIVM, Environmental Emission Scenarios for Slimicides (product type 12), Brussels, 2004
2. European Chemicals Bureau, Technical Guidance Document on Risk Assessment, Brussels, 2003

4.14 PT13 - Conserveringsmiddelen voor metaalbewerkingsvloeistoffen

Tabel 46 Resultaten database search voor PT13 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 13	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	2		5	0
Aantal toegelaten middelen	10		1	0
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		104		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	103			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			4	0
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		18		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			1	0

In Nederland zijn slechts 2 stoffen toegelaten om de behoeftes gerelateerd aan deze PT te dekken. De enige stoffen die toegelaten zijn binnen Nederland zijn 2,2-dibroom-2-cyanaacetamide en natriumhypochloriet.

Via internet worden wel middelen aangeboden die toegepast kunnen worden ter bescherming van metaalbewerkingsvloeistoffen tegen microbiologische aantasting (1), deze zijn opgenomen in Tabel 47.

Tabel 47 Status stoffen / middelen aangeboden voor conservering van metaalbewerkingsvloeistoffen

Middel/ Stof	Status in NL
4-(2-nitrobutyl)-morpholine	Niet toegelaten
4,4-(2-ethyl-2nitromethyleen)dimorpholine	Niet toegelaten
Glutaaraldehyde	Niet toegelaten
1,2-benzeenisothiazolin-3-on	Niet toegelaten
4,4-dimethyloxazodoline	Niet toegelaten
7-ethyl bicyclooxazodoline	Niet toegelaten
2,2-dibroom-3-nitropropionamide	Niet toegelaten
Natrium-2-fenylfenol en 2-fenylfenol	Niet toegelaten
5-chloor-2-methyl-4-isothiazool-3-on	Niet toegelaten
2-methyl-4-isothiazool-3-on	Niet toegelaten
2-octyl-4-isothiazool-3-on	Niet toegelaten
1,2-benzisothiazool-3-on	Niet toegelaten
4,4-methyleen-bis-morpholine	Niet toegelaten
Na-2-pyridinethiol-1-oxide	Niet toegelaten
1,3,5-tris(2-hydroxy)hexahydrotriazine	Niet toegelaten

Conclusies voor dit PT

Binnen de EU zijn 104 stoffen genotificeerd terwijl er in Nederland maar 10 middelen op basis van 2 actieve stoffen zijn geregistreerd. Op grond daarvan wordt verwacht dat de toegelaten middelen binnen Nederland de behoefte van de industrie niet dekken. Hierdoor is het goed denkbaar dat bedrijven niet toegelaten biociden op de internationale markt inkopen van internationale leveranciers die een grote variatie aan actieve stoffen in hun aangeboden middelen hebben.

Referenties

1. <http://www.dow.com/biocides/app/metal.htm>

4.15 PT14 t/m 19 en PT 23 - Ongediertebestrijding, lokken en verdrijven

4.15.1 PT14 – rodenticiden

Tabel 48 Resultaten database search voor PT14 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 14	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	6		9	14
Aantal toegelaten middelen	33		57	235
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		17		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	14			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			5	10
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		2		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			1	0

Tijdens de biociden inventarisatie in de detailhandel in Nijmegen zijn geen illegale rodenticiden aangetroffen. Ook bij een postorderbedrijf en webwinkels voor de agrarische sector werden geen illegale rodenticiden gevonden.

Tijdens een inspectie in 2004 constateerde de VWA dat bijna de helft van de geïnspecteerde detaillisten grootverpakkingen (meer dan 800 gram) van rodenticiden aan particulieren te koop aanbieden, terwijl dit niet is toegestaan (1). Inmiddels zou deze situatie verbeterd moeten zijn door betere communicatie vanuit de toelatingshouders.

De verwachting is dat de toegelaten rodenticiden de vraag naar deze producten dekt, hoewel niet kan worden uitgesloten dat illegale middelen (uit omliggende landen of restpartijen uit het verleden) eveneens worden toegepast, bijvoorbeeld omdat resistentie is ontwikkeld tegen toegelaten middelen.

Referenties

1. VWA, 2004 (titel publicatie onbekend)

4.15.2 PT15 – aviciden

Tabel 49 Resultaten database search voor PT15 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 15	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	0		0	5
Aantal toegelaten middelen	0		0	20
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		2		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	2			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			0	5
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		0		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			0	0

In Nederland worden incidenteel roofvogels vergiftigd (1, 2); van professionele of systematische toepassing van aviciden is echter geen sprake. Voor het vergiftigen van vogels worden geen illegale aviciden gebruikt, maar aas in combinatie met (il)legale bestrijdingsmiddelen uit de land- en tuinbouw, zoals aldicarb, carbofuran, strychnine of parathion.

Referenties

1. <http://www.faanabescherming.nl/dierenblok/dierenblokroofvogelvervolgning.htm>
2. <http://home.hccnet.nl/r.goedegebuur/roofvog/buizerdn.html>

4.15.3 PT16 – mollusciciden (bestrijding van weekdieren)

Tabel 50 Resultaten database search voor PT16 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 16	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	0		0	0
Aantal toegelaten middelen	0		0	0
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		13		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	13			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			0	0
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		4		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			0	0

Er zijn geen middelen in Nederland toegelaten voor de bestrijding van weekdieren. Er is echter wel een ruim aanbod (17 producten, 13 aangemeld voor EG-beoordeling) aan gewasbeschermingsmiddelen ter bestrijding van weekdieren. Een voorbeeld daarvan is de slakkenkorrel Ecostyle, met als actieve stof ferri-fosfaat. Deze stof valt niet onder de toegelaten stoffen voor de biociden, maar het middel is toegelaten als een gewasbeschermer. Het onderscheid tussen gewasbeschermingsmiddel en biocide is in dit geval niet geheel duidelijk, aangezien mollusciciden zowel aan de definitie van de eerste (planten of plantaardige producten beschermen tegen schadelijke organismen) als de tweede (de effecten van schadelijke organismen voorkomen) groep lijken te voldoen.

De verwachting is dat de mollusciciden die onder de gewasbeschermingsmiddelen zijn toegelaten in de behoefte aan deze middelen kunnen voorzien en dat het gebruik van illegale middelen te verwaarlozen zal zijn.

4.15.4 PT17 – pisciciden

Tabel 51 Resultaten database search voor PT17 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 17	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	0		0	4
Aantal toegelaten middelen	0		0	18
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		3		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> is toegelaten in Nederland voor dit PT	3			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			0	4
Aantal actieve stoffen dat genotificeerd is in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten is in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten is in Nederland voor één of meerdere andere PT's		0		
Aantal actieve stoffen dat toegelaten is in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten is in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten is in Nederland voor één of meerdere andere PT's			0	0

Voor de bestrijding van vissen zijn geen biociden toegelaten in Nederland. Een zoektocht op internet levert ook geen voorbeelden op van toepassing of aanbod van (illegale) pisciciden in Nederland. Hoogstwaarschijnlijk is het gebruik van pisciciden in Nederland te verwaarlozen. Uit persoonlijke ervaring is wel bekend dat vissen die voor experimenten gebruikt worden bij universiteiten aan het eind van deze proeven gedood worden met een overdosis MS222 (tricaine methaan sulfonaat, normaal gebruikt als anestheticum); dit zou men als het toepassen van een niet toegelaten biocide kunnen beschouwen.

4.15.5 PT18 – insecticiden, acariciden

Tabel 52 Resultaten database search voor PT18 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 18	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	25		57	45
Aantal toegelaten middelen	100		206	901
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		102		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	79			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			37	31
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		11		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			5	5

Tijdens de biociden-inventarisatie in de detailhandel in Nijmegen bleek een groot aantal producten dat aan de criteria voor biociden voldoet onder de gewasbeschermingsmiddelen te vallen. Ook werd een aanzienlijk aantal 'ecologische' producten aangetroffen (o.a. van het merk ECOstyle). Het 'ecologische' karakter van deze middelen is volgens de Manual of Decisions echter geen reden om niet onder de biocidenwetgeving te vallen.

Daarnaast werd een aantal producten aangetroffen die qua samenstelling gelijk waren, hetzelfde toelatingsnummer hadden, maar door verschillende fabrikanten worden aangeboden. Dit kunnen zogenaamde 'Free riders' zijn, zie paragraaf 3.3. De VWA constateerde dit reeds in 2003 (1):

“Een nieuw fenomeen dat bij de beoordeling van de etikettering van toegelaten bestrijdingsmiddelen naar voren is gekomen, is het verschijnsel, dat fabrikanten hun bestrijdingsmiddelen onder 'private label' op de markt brengen door gebruik te maken van het toelatingsnummer van een basisfabrikant, in plaats van een afgeleide toelating voor het product aan te vragen bij het CTB. Zo zijn vier spuitbussen tegen vliegende insecten aangetroffen, voorzien van hetzelfde toelatingsnummer, evenals drie mierenlokdozen met eenzelfde toelatingsnummer. Bij twaalf andere monsters is ook vastgesteld dat gebruik gemaakt is van een niet aan de firma afgegeven toelatingsnummer. Een dergelijke handelwijze is in strijd met artikel 2 van de Bestrijdingsmiddelenwet.”

Op internet wordt bestrijding van spinnen door middel van het aanbrengen van een vuilafstotende laag, die spinnenwebben niet laat hechten aan oppervlakken, aangeboden (2). Dit middel wordt als biologisch en ongevaarlijk voor de mens omschreven, maar er wordt gewaarschuwd voor bedrijven in dezelfde branche die met biociden of gewasbeschermingsmiddelen zouden werken. Uit het verhaal op de website wordt niet duidelijk welke stof(fen) het zou betreffen.

Soortgelijke middelen die op internet worden aangeboden zijn Spinweg en Extraclean Insect Guard Spinnenreiniger (3). Deze middelen dienen na verwijdering van spinnen(nesten) aangebracht te worden op plaatsen waar men spinnenoverlast verwacht. Omdat geen actieve stoffen bekend zijn, kan niet worden achterhaald wat de (biocide)status van deze middelen is. Beide middelen komen niet voor op de CTB-lijst

Bij een groothandel voor artikelen in agrarische artikelen werd geconstateerd dat biociden werden verkocht waarvan de toelating inmiddels vervallen is. Bij een webwinkel voor agrarische producten werd een aantal middelen aangetroffen zonder toelatingsnummer of met toelatingsnummers waarvan de status niet gecontroleerd kon worden (toelatingsnummer niet bekend bij CTB of Bureau Diergeneesmiddelen (CBG)); het betreft daarbij vooral insecticiden. Bovendien werd een middel met alleen een Belgisch toelatingsnummer aangeboden. Deze stoffen zijn opgenomen in Tabel 53.

Tabel 53 Status van op internet aangeboden insecticiden

Product	N-nummer	Status
Pitman-Moore Sputop/S	8322	Niet toegelaten, toelatingsnummer vermeld op verpakking, maar komt niet voor op CTB- of CBG-lijst. Tijdelijke toelating i.v.m. bestrijding blauwtongvirus
Lurectron trichlorfon	11639	Niet toegelaten, toelatingsnummer vermeld op verpakking, maar komt niet voor op CTB- of CBG-lijst
Denka veerust	9307	Toegelaten als diergeneesmiddel
Perfacs spray	9516	Niet toegelaten, toelatingsnummer vermeld op verpakking, maar komt niet voor op CTB- of CBG-lijst
Perfacs kant-en-klaar	9517	Niet toegelaten, toelatingsnummer vermeld op verpakking, maar komt niet voor op CTB-lijst
Tactic	9342	Toegelaten als diergeneesmiddel
Cysectin pour-on	9405	Toegelaten als diergeneesmiddel
Butox pour-on	7767BE	Alleen Belgisch toelatingsnummer. Tijdelijke toelating i.v.m. bestrijding blauwtongvirus
Poultry paraguard	-	Niet toegelaten
Finion bladluisbestrijder	-	Niet toegelaten
Finion insectenbestrijder	-	Niet toegelaten
Finion insectenspray plant	-	Niet toegelaten
Finion kruipende insecten	-	Niet toegelaten

Actieve stoffen in insecticiden toegelaten in Nederland komen in een aantal gevallen voor op stoffenlijsten die betrekking hebben op gevaarlijke stoffen. Zo komt chloorpyrifos voor op de lijst met prioritare stoffen van de Kaderrichtlijn Water (2000/60/EC), foxim en dichloorvos staan op de lijst met gevaarlijke stoffen van de Verbodsrichtlijn (76/464/EEG) en er staan 4 stoffen vermeld op de OSPAR lijst van stoffen met mogelijke zorg, te weten: chloorpyrifos, foxim, cyfluthrin en hydramethylnon.

Referenties

1. VWA, 2003. Handhavingactie bestrijdingsmiddelen voor huishoudelijk gebruik
2. <http://www.spinnenoverlast.nl>
3. <http://www.extraclean.nl/index.html?lang=nl&target=d54.html>

4.15.6 PT19 – producten voor afwering en lokken

Tabel 54 Resultaten database search voor PT19 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 19	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	1		5	18
Aantal toegelaten middelen	29		1	128
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		40		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	39			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			5	17
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		11		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			1	4

In Nederland zijn 29 middelen geregistreerd als repellent of lokstof. Naast deze 29 worden er ook repellants tegen onder andere mollen, katten en marters aangeboden, waarbij de werkzame stof vaak niet vermeld is op de verpakking. Deze producten vallen volgens de Manual of Decisions van het ECB onder de biocidenwetgeving, aangezien een dergelijke toepassing geen gewasbescherming als doel heeft.

Dit geldt tevens voor een aantal vallen met lokstoffen (bijvoorbeeld feromonen) die in webwinkels worden aangeboden voor het wegvangen van insecten (1,2,3). Deze middelen vallen volgens de Manual of Decisions ook onder de biocidenwetgeving, maar zijn veelal niet voorzien van een toelatingsnummer. Voor knaagdieren worden lokstoffen aangeboden zonder toelatingsnummer (4). Ook voor katten worden lokstoffen aangeboden zonder toelatingsnummer en waarvan de actieve stoffen niet bekend zijn (5,6)

Daarnaast claimt een aantal van deze producten 'ecologisch' te zijn, dat wil zeggen de werkzame stoffen zijn natuurlijke producten. Dit is volgens de Manual of Decisions geen reden om niet onder de biocidenwetgeving te vallen. De precieze status van de middelen is dus onbekend en verdient nader onderzoek.

Referenties

1. http://www.dpcshop.nl/index.php?op=viewpage&page=12&mod_op=show_content&from=11&order=content_rank&how=ASC&category_id=0
2. http://www.ecosect.nl/N_frame.html?http://www.ecosect.nl/Vliegen_N_grp_18-1.html
3. http://www.ecosect.nl/N_frame.html?http://www.ecosect.nl/Wespen_N_grp_34-1.html
4. http://www.muizenval.nl/index.php?main_page=product_info&products_id=82
5. http://www.ecostyle.nl/scripts/cn_product.asp?id=70&o=0
6. <http://www.pokon.nl/content/STOP/H&K%20STOP%20225g.jpg>

4.15.7 PT23 – bestrijding van andere gewervelde dieren

Tabel 55 Resultaten database search voor PT23 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 23	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	0		0	4
Aantal toegelaten middelen	0		0	18
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		4		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	4			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			0	4
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		3		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			0	0

Toepassing van middelen ter bestrijding van andere gewervelde dieren wordt in Nederland niet of nauwelijks toegepast en zeker niet professioneel of systematisch. Repellants voor dieren als mollen en marters zijn reeds onder PT19 behandeld.

Conclusies voor PT14 t/m 19 en PT 23 - Ongediertebestrijding, lokken en verdrijven
 Het gebruik binnen de productgroepen PT14, 15, 16, 17 en 23 van niet toegelaten middelen is naar verwachting zeer klein tot afwezig. Binnen PT 18 (Insecticiden, acariciden) worden zowel op internet als in de detail- en groothandel vrij veel middelen aangetroffen die niet toegelaten zijn. Naar verwachting vindt binnen PT 19 (afweren en lokken) op kleine schaal gebruik van niet toegelaten middelen plaats.

4.16 PT20 - Conserveringsmiddelen voor voedingsmiddelen of diervoeders

Tabel 56 Resultaten database search voor PT20 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 20	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	0		0	0
Aantal toegelaten middelen	0		0	0
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		26		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	26			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			0	0
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		7		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			0	0

Een zoekactie op internet leverde geen gegevens op over conserveringsmiddelen voor voedingsmiddelen of diervoeder. Ook in directe contacten met bedrijven in deze sector is zeer lastig gebleken om gegevens over deze productgroep boven tafel te krijgen, men wil hieromtrent eenvoudigweg geen informatie verstrekken.

4.17 PT21 - Aangroeiwerende middelen

Tabel 57 Resultaten database search voor PT21 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 21	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	5		11	34
Aantal toegelaten middelen	18		17	507
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		44		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	39			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			6	31
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		3		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			0	8

In Nederland zijn 18 middelen (op basis van 5 werkzame stoffen) toegelaten voor gebruik als aangroeiwerend (antifouling) middel. Hierbij dient te worden opgemerkt dat een aantal producten alleen voor de zeegaande beroepsvaart en militaire schepen is toegestaan, en niet voor plezierjachten. Inmiddels is voor schepen in zoet water een aantal alternatieven voor de traditionele (koperhoudende) antifouling producten beschikbaar. In een uitgave van de Watersportbond wordt een aantal van deze alternatieven genoemd, waaronder middelen zonder aangroeiwerende stoffen zoals zelfroderende en "non-stick" coatings (1).

Aangezien de uitfasering van tinhoudende aangroeiwerende middelen vanaf 1 januari 2003 voor de nodige problemen zorgde, is een voorziening van kracht waardoor 16 nieuwe middelen voor zeegaande schepen kunnen worden toegepast. Deze middelen mogen onder deze voorziening worden toegepast totdat het CTB een definitief oordeel, positief dan wel negatief, over toelating heeft gegeven. De voorziening is verlengd tot 1 mei 2008. Uiterlijk per 1 juni 2007 moet alle door het CTB gevraagde informatie door de fabrikanten ter beschikking zijn gesteld (3). Uit dezelfde brief van de Staatssecretaris van VROM blijkt eveneens dat de overheid een zeer streng beleid voert ten opzichte van scheepswerven voor de beroepsvaart; in dit marktsegment wordt dan ook geen gebruik van illegale middelen verwacht.

Uit de eerstgenoemde uitgave (1) komt naar voren dat er met name voor de pleziervaart in zout water onvoldoende alternatieven voor de traditionele aangroeiwerende middelen zijn. Dit kan betekenen dat binnen dit marktsegment mogelijk illegale middelen gebruikt worden bij gebrek aan goede alternatieven. Een onderzoek van TNO uit 2005 (2) ondersteunt dit beeld: de alternatieven voor koperhoudende coatings zijn duurder, minder (lang) effectief of nog niet ver genoeg ontwikkeld voor toepassing.

Conclusie voor dit PT

Het gebruik van illegale middelen is door een zeer streng beleid ten opzichte van scheepswerven voor de beroepsvaart waarschijnlijk zeer beperkt. In de pleziervaart en dan met name in zout water is het gebruik van niet toegelaten middelen mogelijk wel significant.

Referenties

1. Watersportbond, 2004. Milieuzorg, zo doe je dat!
2. TNO, 2006. Inventarisatie van antifouling voor pleziervaartuigen
3. VROM, 2006. Brief staatssecretaris aan VNSI

4.18 PT22 - Vloeistoffen voor balsemen en opzetten

Tabel 58 Resultaten database search voor PT22 (voor toelichting zie tabel 6)

PT 22	Nederland	EU	België	UK
Aantal toegelaten actieve stoffen	0		0	0
Aantal toegelaten middelen	0		0	0
Aantal genotificeerde stoffen in de EU		22		
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT	22			
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> in NL voor dit PT			0	0
Aantal actieve stoffen genotificeerd in de EU voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's		10		
Aantal actieve stoffen toegelaten in België / UK voor dit PT EN <u>niet</u> toegelaten in Nederland voor dit PT EN <u>wel</u> toegelaten in Nederland voor één of meer andere PT's			0	0

Voor het balsemen en conserveren van mensen of dieren zijn in Nederland geen middelen geregistreerd. Een zoektocht op het internet leverde op dat er geen uitvaartondernemers zijn die balseming aanbieden: er wordt op de meeste sites (1) zelfs expliciet vermeld dat dit in Nederland verboden is, behalve in de volgende gevallen (Wet op de lijkbezorging):

- Voor de leden van het Koninklijk Huis (de Wet op de lijkbezorging is op hen niet van toepassing).
- Voor andere personen die toestemming hebben van de Minister van Volksgezondheid.
- Voor overledenen die naar het buitenland worden overgebracht.
- Voor overledenen die hun lichaam ter beschikking van de wetenschap stellen voor ontleding.

In deze uitzonderlijke gevallen wordt een oplossing op basis van formaline gebruikt. De meest gebruikte conserveringsvloeistoffen zijn ethanol (70-80%), formaline (4%) en Kaiserling I (op basis van formaline). Sinds 1974 is phenoxyethanol beschikbaar als alternatief voor de eerder genoemde vloeistoffen. Echter, doordat het pas recent in gebruik is genomen, is de betrouwbaarheid van phenoxyethanol nog onbekend (2).

Op internet (3) is ook informatie gevonden over thanatopraxie. Thanatopraxie is een behandeling die het ontbindingsproces tijdelijk vertraagt en het besmettingsgevaar doet wijken. De nadruk ligt bij thanatopraxie op 'tijdelijk', in tegenstelling tot balseming waarbij het om langdurige conservering gaat. Voor thanatopraxie wordt een oplossing met een laag formalinegehalte (0,5%) gebruikt. Op dit moment is thanatopraxie mogelijk in alle ons omringende landen. In Nederland is het nog verboden. Vermoedelijk wordt thanatopraxie op korte termijn wel toegestaan na herziening van de Wet op de lijkbezorging.

Verder is bekend dat tijdens snijpractica aan onderwijsinstellingen gewerkt wordt met organismen die met formaldehyde en/of formaline geconserveerd zijn, ondanks de risico's die hier aan verbonden zijn (4). Voor het conserveren van dieren worden naast formaldehyde ook andere stoffen gebruikt (4, 5), deze zijn weergegeven in Tabel 60.

Tabel 59 Status stoffen / middelen toegepast voor balsemen en opzetten

Middel/ Stof	Status in NL
formaldehyde / formaline	Niet toegelaten
glutaaraldehyde	Niet toegelaten
borax	Niet toegelaten
sulfonzuur	Niet toegelaten
natrium-dihydro-4-sulfonaatftalaat	Niet toegelaten
arseen	Niet toegelaten

Conclusie voor dit PT

Het gebruik van niet toegelaten biociden is binnen dit PT beperkt, behalve voor wat betreft het gebruik in het kader van snijpractica aan onderwijsinstellingen en het conserveren van dieren.

Referenties

1. http://www.uitvaart.nl/index.php?s_page_id=133; bezocht 21-03-2007
2. Werkgroep behoud natuurhistorische collecties, 1999. Vloeistofpreparaten (humaan materiaal)
3. <http://uitvaartinformatie-bolink.nl/blog/category/informatief/page/2/>; bezocht 21-03-2007
4. <http://www.verdec.com/vu/evolutie/opdrachten/tentamen/gevaar.htm>; bezocht op 21-03-2007
5. EC, 2003. Technical guidance document on risk assessment – part IV

5 ALGEMENE CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

5.1 Conclusies

1. Onderzoeksaanpak

De gehanteerde onderzoeksaanpak en gekozen uitgangspunten hebben geresulteerd in veel informatie over het gebruik van niet-toegelaten biociden. Tegelijkertijd blijft ook veel onbekend. Dit lijkt inherent aan het onderwerp; met het illegaal gebruik van middelen loopt men nu eenmaal niet te koop.

2. Conclusies per Product Type

In hoofdstuk 4 is voor van elk van de verschillende Product Typen (PT) een conclusie getrokken ten aanzien van het gebruik van niet-toegelaten biociden. Graag verwijzen we voor een gedetailleerde weergave van de bevindingen naar dit hoofdstuk. Per PT wordt in hoofdstuk 4 onder meer een beeld geschetst van de stoffen en middelen die gebruikt worden en van de problemen binnen de betreffende PT's om in de behoefte aan stoffen en middelen te voorzien. Opvallend daarbij is dat voor sommige PT's vrijwel geen stoffen en middelen zijn toegelaten terwijl wel een duidelijke behoefte valt waar te nemen. Ook wordt herhaaldelijk geconcludeerd dat hoewel er voor een bepaalde PT relatief veel toegelaten middelen zijn, dit niet betekent dat het gebruik van niet-toegelaten stoffen of middelen niet plaatsvindt. Hoewel het gebruik van veel stoffen of middelen in het onderzoek is blootgelegd, is het niet mogelijk gebleken om ten aanzien van de omvang van het gebruik (in termen van bijvoorbeeld kilogrammen per jaar) informatie naar boven te halen.

Onderstaande tabel 60 geeft een overzicht van de verwachtingen ten aanzien van het gebruik van niet toegelaten biociden in Nederland op basis van de bevindingen uit hoofdstuk 4. Hierbij zijn twee parameters gehanteerd, te weten:

a. Beschikbaar aantal actieve stoffen in NL ten opzichte van EU/ België / UK

De verhouding in het aantal actieve stoffen in geregistreerde middelen in Nederland ten opzichte van de genotificeerde in de EU of de toegelaten actieve stoffen in België en de UK, zegt iets over de behoefte die kennelijk bestaat aan actieve stoffen binnen een PT. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat Nederland deel uitmaakt van een Europese markt en dat stoffen die in de buurlanden beschikbaar zijn ook hun weg naar Nederland vinden. Waarom zou immers in Nederland geen behoefte bestaan aan de actieve stoffen in middelen waarvoor men de moeite neemt om deze bij de EU te notificeren of de toelating in België en de UK te doorlopen?

b. Aanbod niet geregistreerde middelen:

Hoeveel niet in Nederland geregistreerde middelen worden aangeboden vanuit buurlanden en via internet? Uitgaande van het idee dat het aanbod gericht is op een bestaande behoefte en dat ook daadwerkelijk tot op zekere hoogte gebruik van dit aanbod gemaakt zal worden, zegt de verhouding 'aanbod / legale beschikbaarheid' iets over de mate waarin de aangeboden niet-toegelaten middelen waarschijnlijk gebruikt zullen worden.

Deze parameters zijn kwalitatief gescoord volgens de indeling:

Score	Beschikbaar aantal actieve stoffen in NL ten opzichte van EU/ België / UK
geen	
Gering	< 10%
groot	> /= 10% - < /= 25%
zeer groot	> 25%

Het 'Aanbod niet toegelaten middelen' is ingeschat vooral op basis van het gevonden aanbod op internet.

Vervolgens is geconcludeerd in de laatste kolom dat een lage score voor de eerste parameter (weinig stoffen toegelaten in Nederland in verhouding tot het aantal genotificeerde stoffen in de EU en/of toegelaten stoffen in België of UK) in combinatie met een hoge score voor het aanbod van niet toegelaten stoffen en middelen, betekent dat er een hoog verwacht gebruik van niet toegelaten stoffen/middelen in Nederland is. Naar rato is bij een hogere resp. lagere score voor één of beide parameters een proportionele lagere score 'verwacht gebruik' afgeleid.

Tabel 60 Verwacht gebruik van niet toegelaten biociden per PT in Nederland

	Beschikbaar aantal stoffen in NL t.o.v. EU/ B/ UK	aanbod niet toegelaten middelen	Verwacht gebruik niet toegelaten stoffen / middelen
PT1	Geen	Zeer groot	Zeer groot
PT2	Gering (9%)	Zeer groot	Zeer groot
PT3	Groot (11%)	Zeer groot	Groot
PT4	Groot (13%)	Gering (wel ' Free riders')	Gering
PT5	Gering (2%)	Groot	Groot
PT6	Gering (1%)	Zeer groot	Zeer groot
PT7	Gering (1%)	Zeer Groot	Zeer groot
PT8	Groot (11%)	Groot	Professioneel: Klein Particulier: Groot
PT9	Gering (1%)	Groot	Zeer groot
PT10	Gering (7%)	Zeer groot	Zeer groot
PT11	Groot (14%)	Groot	Groot
PT12	Groot (10%)	Groot	Groot
PT13	Gering (2%)	Groot	Groot
PT14	Groot (15%)	Gering	Gering
PT15	Geen	Geen	Gering
PT16	Geen	Gering	Gering
PT17	Geen	Geen	Gering
PT18	Groot (12%)	Zeer groot	Zeer groot
PT19	Gering (2%)	Groot	Groot
PT20	Geen	Geen	Onduidelijk
PT21	Gering (6%)	Gering	Gering
PT22	Geen	Groot	Groot
PT23	Geen	Gering	Gering

Uit de bovengenoemde analyse volgt dat voor:

- PT1 Biociden voor menselijk hygiëne
- PT2 Desinfecterende middelen voor huis- en gezondheidszorg
- PT6 Conserveringsmiddelen in conserven
- PT7 Filmconserveringsmiddelen
- PT10 Conserveringsmiddelen voor metselwerk
- PT18 Insecticiden, acariciden

naar verwachting het gebruik van niet toegelaten biociden zeer groot is. Omdat het vooral een kwalitatieve inschatting betreft, moet dit als een indicatie gezien worden.

3. Informatie vanuit bedrijven en branches

Rechtstreeks geraadpleegde bedrijven waren over het algemeen niet bereid informatie te verschaffen of gaven slechts zeer summier enige mededelingen.

Individuele branches verwezen naar de koepel, het Platform Biociden. Het platform Biociden wenst echter evenmin uitspraken te doen over concreet gebruikte middelen binnen bepaalde PT's.

Het Platform Biociden stelt dat het opsporen en uitbannen van 'free riders' (bedrijven die meeliften op de inspanningen van andere bedrijven om een toelatingsdossier op te stellen) en 'cowboys' (niet-bonafide bedrijven die willens en wetens de (EU-)regels aan hun laars lappen) opgepakt dient te worden.

In het algemeen is het standpunt van het Platform Biociden dat vooral van de EU regelgeving moet worden uitgegaan. Het Platform Biociden vindt dat een werkbare overgangsregeling zonder marktverstoring nodig is voor de regulering van niet-toegelaten biociden, met inachtneming van de historische redenen van het niet-toegelaten zijn.

In antwoord op een brief die aan het de leden van het Platform Biociden is gestuurd met concrete vragen over niet toegelaten gebruik van biociden, is per PT een aanduiding verstrekt van de mate waarin men aanneemt dat niet toegelaten stoffen worden gebruikt. Een samenvatting hiervan geeft de tabel in paragraaf 3.3.

4. Complexe regelgeving

De vrij hoge drempel om middelen toegelaten te krijgen, lijkt ook de mogelijkheid te beperken om in de behoefte aan middelen te voorzien. De (ogenschijnlijk) tegenstrijdige of op zijn minst soms verwarrende indeling van middelen in gewasbeschermingsmiddelen en biociden leidt eveneens tot niet toegelaten gebruik. Ook de situatie ten aanzien van het gebruik van biologische middelen is niet geheel helder. Deze middelen worden nu veelal gebruikt zonder dat deze een toelating (of aanmelding) hebben; de vraag rijst of de leveranciers zich daar voldoende van bewust zijn. Ten slotte vormt de indeling in vele PT's ook een bron van verwarring: waar eindigt de ene PT en begint de ander? Gebruik binnen een 'verkeerde' PT betekent immers ook niet-toegelaten gebruik. In algemene zin valt op dat bedrijven worstelen met de hierdoor in hun ogen complexe regelgeving. Ook de kennis ten aanzien van deze regelgeving is vaak beperkt. Hierdoor vindt het gebruik van niet-toegelaten middelen soms plaats zonder dat de gebruiker beseft illegaal bezig te zijn.

5. Aanbod vanuit omringende landen

Veel stoffen die in Nederland niet toegelaten zijn, worden in de ons omringende landen vrijelijk verhandeld, geproduceerd en gebruikt. Indien ook in Nederland behoefte aan deze middelen bestaat – en waarom zou dit niet het geval zijn? – kan men, in een Europa zonder grenzen, ervan uitgaan dat de middelen eenvoudig naar ons land worden getransporteerd en ook daadwerkelijk gebruikt worden.

5.2 Aanbevelingen

1. Dialoog met het Platform Biociden

Het Platform Biociden vermeldt in het antwoord op de brief die in het kader van dit onderzoek gestuurd is, dat de leden van het Platform meer informatie over het gebruik van niet toegelaten middelen willen verstrekken indien meer duidelijkheid wordt gegeven over de procedure van toelating en het toestaan van tussentijds gebruik van middelen die al wel bij de EU zijn aangemeld, maar die (nog) niet zijn toegelaten in Nederland. Door hierover in gesprek te treden en duidelijke afspraken te maken die wederzijds acceptabel zijn, kan naar verwachting veel meer inzicht in het gebruik van niet toegelaten middelen verkregen worden. Dit kan eveneens leiden tot een meer gecontroleerd gebruik van deze middelen.

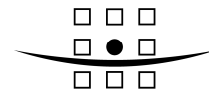
2. Gericht meer diepgravend onderzoek

Voor het invullen van de leemten die het onderzoek nu nog laat zien, is een langere en meer uitgebreide onderzoeksinzet nodig. Met de gehanteerde aanpak worden langzaam maar zeker de PT's blootgelegd. Om nog meer diepgang te verkrijgen is met name informatie van branches en bedrijven nodig. Hiervoor dienen de relevante branches individueel, misschien zelfs op bedrijvniveau benaderd te worden. Tot nu toe werkte het Platform Biociden als een filter om direct met de individuele branches te praten; deze verwezen namelijk naar het Platform. Door gericht branches te benaderen en eventueel ook controlerende instanties hierbij in te zetten, is het wellicht mogelijk om meer en gedetailleerd niet-toegelaten gebruik bloot te leggen. Hierbij lijkt het raadzaam om eerst te prioriteren: welke PT's zijn een dergelijke inspanning waard, waarbij prioritering bijvoorbeeld kan gebeuren op basis van criteria zoals verwachte mate van blootstelling, milieuschadelijkheid, omvang van het gebruik en dergelijke.

3. Verlagen van de drempel voor toelating

Als het huidige biocidenbeleid en de wetgeving op dit gebied in Nederland als uitgangspunt wordt genomen, en dus niet vooruitlopend op de Europese regelgeving een aantal regels ten aanzien van toelating in Nederland wordt versoepeld of opgeschort, zal het gebruik van niet-toegelaten biociden blijven plaatsvinden. De handhavingcapaciteit is onvoldoende om de gemakkelijke instroom vanuit buurlanden en het gebruik van deze middelen in te dammen. Wel kan het verduidelijken van de regelgeving en het verlagen van de drempels om middelen toegelaten te krijgen – bijvoorbeeld als deze zijn genotificeerd bij de ECB – er toe bijdragen dat meer grip op en inzicht in het gebruik van deze middelen ontstaat. Door het verlagen van de drempel voor toelating (door verlaging van de kosten, vereenvoudigen van de procedure, voorlichting of minder strenge criteria) wordt het waarschijnlijk ook gemakkelijker om de industrie meer 'mee te krijgen'. De industrie opereert in een internationale markt en heeft moeite om aan de afwijkende Nederlandse wetgeving te voldoen.

A COMPANY OF

ROYAL HASKONING

Bijlage 1

Aantallen aangemelde of geregistreerde stoffen en producten per Product Type

	1	2*	3*	4*	5	6	7	8*	9	10*	11*	12*	13*	14	15	16	17	18*	19	20	21	22	23
NL toegestaan	-	17	13	17	1	1	1	13	1	8	20	14	2	6	-	-	-	25	1	-	5	-	-
EU aangemeld	88	164	104	105	52	143	88	81	138	94	127	118	104	17	2	13	3	102	40	26	44	22	4
GB toegestaan	-	5	-	-	-	-	19	44	-	12	5	-	-	14	5	-	4	45	18	-	34	-	4
BE toegestaan	-	30	14	26	5	9	2	27	13	16	16	17	5	9	-	-	-	57	5	-	11	-	-
EU wel, NL niet *	88	148	93	92	51	142	87	71	137	89	110	107	103	14	2	13	3	79	39	26	39	22	4
BE wel, NL niet	-	14	6	12	4	8	2	19	13	14	5	12	4	5	-	-	-	37	5	-	6	-	-
GB wel, NL niet	-	5	-	-	-	-	18	35	-	11	5	-	-	10	5	-	4	31	17	-	31	-	4
EU en NL, PT verschilt	17	21	12	10	14	26	20	12	30	17	15	18	18	2	-	4	0	11	11	7	3	10	3
BE en NL, PT verschilt	-	-	-	-	2	3	-	4	3	4	1	7	1	1	-	-	-	5	1	-	-	-	-
GB en NL, PT verschilt	-	-	-	-	-	-	7	6	-	2	-	-	-	-	-	-	-	5	4	-	8	-	-

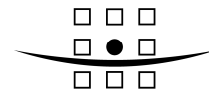
In de bovenstaande tabel is het aantal toegelaten **actieve stoffen** per land per PT groep weergegeven (NB: voor de EU aangemeld). Verder is het aantal stoffen weergegeven dat per PT groep wel in de EU, België en Duitsland is toegestaan/aangemeld, maar waarvoor in Nederland geen toelating is. *: Soms is de som van deze rij en het aantal toegelaten stoffen in Nederland groter dan het aantal dat in de EU is aangemeld, m.a.w. er staan kennelijk nog stoffen op de Nederlandse lijst die niet in de EU zijn aangemeld.

De laatste 3 rijen geven het aantal actieve stoffen weer waarvoor zowel in de EU, België als Duitsland een toelating is, maar waar deze toelating niet voor de betreffende PT groep telt in Nederland.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
NL toegestaan	-	276	102	313	2	3	1	34	1	89	162	106	10	33	-	-	-	100	29	-	18	-	-
BE toegestaan	-	147	16	145	6	9	-	72	4	33	33	31	1	57	-	-	-	206	1	-	17	-	-
GB toegestaan	-	6	-	-	-	-	277	662	-	54	6	-	-	235	20	-	18	901	128	-	507	-	18

In de bovenstaande tabel is het aantal toegelaten **middelen** in Nederland per PT groep weergegeven.

A COMPANY OF

ROYAL HASKONING

Bijlage 2

Vragen gesteld aan de leden van het Platform Biociden en antwoord van het Platform

ROYAL HASKONING
HASKONING NEDERLAND B.V.
MILIEU

 Barbarossastraat 35
 Postbus 151
 6500 AD Nijmegen
 (024) 328 42 84 Telefoon
 (024) 322 81 70 Fax
 info@nijmegen.royalhaskoning.com E-mail
 www.royalhaskoning.com Internet
 Arnhem 09122561 KvK

Uw referentie : --
 Onze referentie : 9S4280.01/L0001/Nijm
 Doorkiesnummer : 024 328 45 59
 E-mail : f.balk@royalhaskoning.com
 Datum : 24 april 2007
 Bijlagen : --

Betreft : Vragen aan de leden van het biociden platform

Geachte leden,

Royal Haskoning voert voor het ministerie van VROM een onderzoek uit naar het gebruik van niet-toegelaten biociden. Het betreft een inventarisatie in het kader van het onlangs vastgestelde Beleidsprogramma Biociden. Om in deze inventarisatie ook de bevindingen vanuit het bedrijfsleven mee te kunnen nemen hebben wij in overleg met het Platform Biociden een aantal vragen voor u als leden van dit platform. Het gaat om de volgende zaken:

1. De toelating van actieve stoffen voor biocidentoepassingen gebeurt op Europees niveau. Als gevolg van de biocidenrichtlijn zijn middelen op basis van actieve stoffen die voor een bepaalde toepassing c.q. producttype niet zijn genotificeerd, dus niet aangemeld voor EU toelatingsbeoordeling, verboden per 1 september 2006.

Vandaar dat wij u willen vragen:

Welke middelen zijn bij u bekend die nog steeds gebruikt/geproduceerd/ verhandeld worden t.b.v. toepassingen, waarvoor de actieve stof van het middel niet is genotificeerd en die dus verboden zijn.

2. Bij het aanmelden voor de toelatingsbeoordeling op EU-niveau van een actieve stof voor een bepaalde toepassing (dus de notificatie) dient een uitgebreid dossier overlegd te worden. Het opstellen van een dergelijk dossier brengt veel kosten met zich mee voor de indiener(s). 'Free rider' bedrijven zijn niet bereid deze kosten te maken. Deze niet-collegiale bedrijven doen echter wel zaken met deze actieve stoffen. Ze zijn in Nederland niet aan te pakken zolang er op EU-niveau nog niet tot toelating van de actieve stof is besloten en men die toepast in door het CTB toegelaten middelen. Dat EU-toelatingsbesluit (plaatsing van de actieve stof op bijlage I van de biocidenrichtlijn) kan afhankelijk van het producttype misschien nog wel 6 tot 8 jaar op zich laten wachten. Pas daarna zijn de free riders goed aan te pakken omdat ze dan een Letter of Access tot het dossier moeten kunnen overleggen.

Om deze free riders in kaart te brengen vragen wij u of bij u dergelijke bedrijven bekend zijn en om welke actieve stoffen en toepassingen het daarbij gaat.

3. De wetgeving op het gebied van bestrijdingsmiddelen incl. biociden heeft een geschiedenis van decennia. Voor een aantal biocidtoepassingen is al langere tijd een duidelijke regelgeving van kracht voor het toelaten van middelen. Voor deze toepassingen zijn door bedrijven en branches grote inspanningen geleverd om actieve stoffen en middelen goed te onderzoeken en heeft het CTB (College voor de Toelating van Bestrijdingsmiddelen) stoffen/middelen toegelaten. Voor andere toepassingen was er tot voor kort veel onduidelijkheid en dus bestaan daarvoor weinig toegelaten middelen. Pas recent en vrij plotseling bleken die toepassingen onder de biocideregulering te vallen. Vele middelen mogen daarmee van de ene op de andere dag wettelijk niet meer gebruikt worden omdat een toelating ontbreekt.

De vraag die wij in dit kader hebben is: Welke specifieke toepassingen zijn van oudsher goed geregeld en welke juist niet? (*N.B.: Bedenk dat binnen een bepaald biociden producttype (PT) een deel van de toepassingen in het verleden wel goed geregeld kan zijn en een ander deel juist niet !*). En in aanvulling hierop: Welke problemen doen zich voor bij de historisch niet goed geregelde toepassingen, waarbij wij vooral geïnteresseerd zijn in de specifieke middelen die nu dus vrij plotseling niet meer gebruikt mogen worden terwijl het gebruik jarenlang met impliciete toestemming plaats kon vinden.

4. In het verlengde van vraag 3 vragen wij u aan te geven voor welke actieve stoffen en hun beoogde toepassingen/producttypes, die aangemeld zijn voor de toelatingsbeoordeling op EU-niveau (notificatie), er middelen op de NL-markt zijn die geen CTB-toelating hebben. Zo mogelijk te onderscheiden in middelen die vanwege historische onduidelijkheid geen toelating hebben en in middelen waarvoor om minder nobele redenen geen toelating bestaat (profiteurs/cowboy-gedrag).

Uw medewerking aan de beantwoording van deze vragen wordt door ons erg op prijs gesteld. Het Platform Biociden heeft toegezegd uw reacties te willen verzamelen en aan ons door te geven. Wij verzoeken u dan ook uw reactie te richten aan het Platform Biociden.

Met vriendelijke groet,

Haskoning Nederland B.V.

Froukje Balk
Chemicals Management

Platform Biociden

Haskoning Nederland B.V. Milieu
T.a.v. mevr. F. Balk
Postbus 151
6500 AD Nijmegen

Briefnummer

JB/702

Leidschendam

12 juni 2007

Onderwerp**niet-toegelaten biociden****Telefoonnummer**

070.3378741

E-mail: bouwma@vnici.nl

Geachte mevrouw Balk,

Verwijzend naar uw brief van 24 april 2007 zend ik u hierbij onze reactie.

Graag informeer ik u vooraf nog even over het Platform Biociden. Het Platform is een overleginstrument voor een tiental brancheorganisaties en enkele individuele bedrijven die samen vrijwel de gehele biocidensector omvatten. Het Platform heeft geen juridische status. Het handelt namens de leden in zaken die van algemeen belang zijn voor de sector. Dergelijke zaken worden vastgesteld en besproken in onze ledenvergaderingen.

Op het punt van de middelen die zonder toelating op de Nederlandse markt worden gebruikt, zijn de opvattingen van onze leden wat verdeeld. We hebben zo goed mogelijk antwoord gegeven op uw vragen.

Uw *vraag 1* betreft middelen op basis van actieve stoffen die niet EU-genotificeerd zijn (en die dus per 1 september 2006 niet meer zijn toegelaten). Voor zover onze leden deze vraag hebben kunnen of willen beantwoorden is het beeld dat er nog nauwelijks zulke middelen op de markt zijn. In principe vinden de leden van het Platform dat de Review Regulations gewoon nageleefd dienen te worden. Er zijn echter grijze gebieden waar toch zulke middelen kennelijk nog vermarkt worden. Citronella-olie is een voorbeeld van een niet EU-genotificeerde actieve stof die nog op de markt wordt gebracht in verschillende producten (bijvoorbeeld kaarsen), welke bedoeld zijn om insecten op afstand te houden, ook al wordt insectenwering niet altijd geclaimd.

Vraag 2 betreft 'free riders': Bedrijven die actieve stoffen en middelen op de markt brengen zonder financieel bij te dragen aan de dossierkosten (samenstellen, beoordelen). Op Europees niveau is er veel aandacht besteed aan de free riders problematiek op het gebied van actieve stoffen productie. Leden van het Platform

Het Platform Biociden behartigt namens een aantal bedrijfstakorganisaties* en bedrijven de belangen van de biocidensector in Nederland.

* Aqua Nederland, HISWA, NBH, NVPB, NVZ, VHCP, VHN, VNCI, VNSI, VVVF

Bezoekadres:
Loire 150
Den Haag

Postadres:
Postbus 443
2260 AK Leidschendam

Telefax: 070.320 39 03

geven aan dat dit probleemgedrag ook in Nederland uitgebannen zou moeten worden, bijvoorbeeld door toegang te vragen tot het Europees aangemelde dossier van de betreffende stof. Inzicht in welke bedrijven het betreft en voor welke stoffen dit geldt, heeft in het bijzonder het CTB voorhanden. Het CTB heeft voor de toegelaten middelen immers gegevens voorhanden over "Letters of Access" en weet dus wie voor welke actieve stoffen gesteund wordt door Europese dossierhouders en wie niet.

Bij *vraag 3* gaat het erom een indruk te geven - per producttype of per specifiek toepassingsgebied - van het gebruik in Nederland van middelen zonder toelating.

In het algemeen gesproken waren inde Bestrijdingsmiddelenwet oude stijl de oude HC (houtconservering) en H (huishoud) middelen goed gereguleerd: houtbeschermingsmiddelen, desinfectantia en ongediertebestrijdingsmiddelen. Sinds de invoering van de 23 PT's vallen vele toepassingen ineens onder de Bestrijdingsmiddelenwet waarvoor voorheen geen toelating mogelijk was. Omdat een overgang ontbrak werden producenten van de ene dag op de andere geconfronteerd met andere spelregels.

Globaal kan worden gesteld dat voor PT's 6, 7, 9 en 13 slechts weinig middelen met een toelating worden gebruikt. Dat heeft alles te maken met de historische positie van deze middelen waarvoor vroeger geen toelatingen bestonden en gedoogcultuur van de Nederlandse overheid in het verleden.

Daarentegen komen voor PTs 8, 14, 18 en 21 nauwelijks middelen zonder toelating voor. PTs 8 en 14 zullen overigens op relatief korte termijn Europees geregeld zijn.

Voor een aantal andere producttypes (PTs 1, 2, 3, 4, 10, 11 en 12) bestaat een gemêleerd beeld:

Voor het merendeel van de middelen die onder PTs 1 t/m 4 vallen is de registratie goed geregeld. Huid- en handendesinfectie (PT 1) en uierdesinfectie (PT 3) zijn tot nu toe in Nederland anders geregeld dan nu Europees geregeld is. Van de op de markt zijnde middelen die onder PT 2 vallen hebben sommige geen toelating, deels vanwege historische onduidelijkheid.

De toepassing van biociden ten behoeve van systeemconservering is goed geregeld (weinig middelen zonder toelating) voor recirculerend koelwater (PT 11), proceswater in de papier- en kartonindustrie (PT 12) en slijmmiddelen in de papierindustrie (PT 12).

Veel minder goed geregeld (veel middelen zonder toelating) zijn spoelwatersystemen in industrieën als automotive, meubelindustrie en fotoprocessing (PTs 11 en 12), alsook vochtwater in de drukinktindustrie (PT 12) en recirculerende lijmsystemen in de golfkartonindustrie (PTs 11 en 12).

Voor de toepassing van fungicide stoffen en producten in verven/coatings (PT 7 en 8), afdichtingskiten, lijmen en metselspecie (PT 10) bestaat ook een gemêleerd beeld: Toepassingen in eindproducten waarvoor de fungicide werking wordt geclaimd zijn goed geregeld (weinig middelen zonder toelating). Echter in veel toepassingen in producten waar de fungicide werking niet expliciet wordt geclaimd worden middelen zonder toelating gebruikt. Dat heeft overigens in de praktijk nooit tot problemen geleid. Een historische afspraak luidt dat indien maximaal 0,5% actieve stof in de eindformulering wordt gebruikt en zonder verdere claim, dit geen biocide betreft.

Tenslotte een opmerking m.b.t. in-situ geproduceerde biociden: Deze vielen niet onder de Bestrijdingsmiddelenwet; al hoewel er voor bijvoorbeeld chloordioxide in het verleden een toelating is afgegeven! Het is niet duidelijk of ze nu wel of niet onder de nieuwe wet G&B vallen.

Uw *vraag 4* heeft uiteenlopende reacties opgeleverd bij onze leden: Enkele hebben lijstjes geproduceerd van EU-genotificeerde actieve stoffen (per PT) die in middelen zonder toelating worden gebruikt. De afspraak was dat deze lijstjes door de secretaris van het Platform tot één anonieme overzichtslijst zou worden omgewerkt.

Andere leden hebben dat in deze fase geweigerd, vanwege de onzekerheid en onduidelijkheid over zaken als acceptatiecriteria voor risico's, beoordelingssystematiek, gevaar van marktverstoring/concurrentievervalsing in sectoren waar niet toegelaten middelen meer uitzondering dan regel zijn, risico van verlies van dataproductie en van niet-toelating c.q. van de markt halen van ingeburgerde middelen (handhaving). De leden die vooralsnog weigeren gegevens te overhandigen zijn overigens wel bereid dit te doen, zodra er volledige duidelijkheid is gegeven over details van de vervolprocedure voor de betreffende actieve stoffen en daarop gebaseerde middelen zonder toelating, en mits een en ander acceptabel is voor de sector.

In de ledenvergadering van 25 mei jl. is besloten voorlopig nog geen overzicht aan u aan te bieden, zolang die onzekerheid en onduidelijkheid nog voortbestaan.

Wij vertrouwen erop u met deze informatie goede bouwstenen te hebben aangeleverd voor een vruchtbare voortzetting van het reguleringsproces.

We spreken de hoop uit dat het Ministerie van VROM nu spoedig meer openheid van zaken zal geven over de bovengenoemde zaken die voor de biocidensector van primair belang zijn.

Met vriendelijke groet,
Platform Biociden

Dr. J. Bouwma
(secretaris)